

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Hračky šetrné k přírodě a bezpečné k dětem v mateřské škole

Vypracovala: Viktorie Nováková
Vedoucí práce: Ing. Lenka Smržová

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlášení Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů. V Českých Budějovicích, 24. března 2017

V Českých Budějovicích, 27.června 2017

Viktorie Nováková

Poděkování

Děkuji Ing. Lence Smržové za vedení mé práce, za její cenné rady a velkou inspiraci.

Dále děkuji učitelkám a ředitelkám z mateřských škol, které byly ochotné obětovat mi čas a podílet se na výzkumné části této práce. V neposlední řadě děkuji své rodině za jejich podporu v mém studiu.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá hračkami, které jsou určeny pro děti předškolního věku. Cílem práce je objasnit, jaké hračky jsou pro děti vhodné z hlediska bezpečnosti a šetrnosti k přírodě a jaký postoj k těmto hračkám mají učitelky mateřských škol. Bakalářská práce je rozčleněna do dvou částí – teoretické a praktické.

Teoretická část je zaměřena na význam hračky pro dítě a na to, jak by měla vypadat hračka bezpečná a zároveň šetrná k životnímu prostředí.

Praktická část hodnotí stav hraček ve dvou různých předškolních zařízeních. Prostřednictvím pozorování je porovnává a hledá alternativy kvalitních hraček za hračky nekvalitní.

Klíčová slova

hračka, bezpečnost, kvalita, šetrnost, plast, přírodní materiál, mateřská škola, waldorfská mateřská škola

Abstract

This bachelors's thesis regards toys which are used for preschool children. The aim of this thesis is to discover what toys are suitable for children in terms of safety and frugality to nature and what attitude to these toys have nursery school teachers. The bachelors's thesis is divided in two parts – theoretical and practical.

The theoretical part focuses on importance of toys for preschool children, safety requirements and the impact on the environment.

The practical part assesses the state of toys in two different preschools. By observation it is determined what toys are the most suitable and what alternatives can be used.

Keywords

toy, safety, quality, environment-friendliness, plastic, natural material, preschool, wafsdorf preschool

OBSAH

ÚVOD	8
2. TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1. Hračka	10
2.2. Význam hračky pro dítě	10
2.3. Hra a hračka dítěte předškolního věku	11
2.4. Historie hry a hračky	12
2.5. Dnešní pojetí hračky.....	13
2.6. Výběr hračky	14
2.6.1. Bezpečnost (bezpečná hračka).....	15
2.6.1.1. Značení hraček	16
2.6.1.2. Značky kvality pro hračky v České Republice	18
2.6.1.3. Čeho se při výběru hračky vyvarovat	21
2.6.2. Šetrnost k přírodě	22
2.6.2.1. Dřevěné hračky	22
2.6.2.2. Hračky z certifikovaného textilu/ biotextilu	24
2.6.2.3. Hračky z plastů	26
2.6.2.4. Doporučení při koupi hraček (z hlediska šetrnosti k přírodě).....	27
2.6.3. Sociálně etické hledisko	28
3. PRAKTICKÁ ČÁST	30
3.1. Výzkumný cíl práce.....	30
3.2. Metodika	30
3.2.1. Pozorování (místo a čas výzkumu)	31
3.2.2. Hlubkový rozhovor (výběr respondentů, místo a čas výzkumu).....	31
3.3. Pozorování.....	32
3.4. Rozhovory	52
4. DISKUZE	62
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
SEZNAM OBRÁZKŮ	69
SEZNAM TABULEK	70
PŘÍLOHY	71

ÚVOD

Kde jsou děti, jsou i hračky, které k nim patří od nepaměti. Pro téma „Hračky šetrné k přírodě a bezpečné k dětem v mateřské škole“ jsem se rozhodla při přednášce, kterou zprostředkovala ekoporadna Rosa. Dovedla mě k zamyšlení se nad problémem, který s sebou hračky naší doby nesou a stala se inspirací pro mou práci.

Je zřejmé, že se s vývojem člověka vyvíjela i hračka. Obyčejný klacek, opracovaný kámen nebo panenku vycpanou slámou nahradily hračky, které se samy pohybují, hrají, promítají obrázky a přírodní materiál o ně ani nezavadil. Děti ve hře s nimi nemusí být aktivní, stačí jim hračku jedním stisknutím zapnout, sedět, dívat se a popřípadě pohybovat tlačítky. Takové hračky obírají děti o představivost, nerozvíjí jimi žádné dovednosti ani žádnou pohybovou aktivitu a často si zvykají, že zábava přichází „zvnějšku“ bez toho, aniž by se na ní musely aktivně podílet.

Doba plastu, v které žijeme, nás ovlivňuje od nejútlejšího věku až do stáří. Plast má mnohé výhody. Je z pohledu hraček levnější než dřevo, je snadno dostupný v každém obchodě, je omyvatelný, barevný a tím pro děti atraktivní. Tyto mnohé výhody s sebou nesou ale také záporné vlastnosti jako je přítomnost toxických látek v takovýchto hračkách, větší rozbitnost a nešetrnost k životnímu prostředí. Lze také říci, že hračkami z plastů zcela potlačujeme naši spjatost s přírodou, se kterou by se v budování vztahu k přírodě měly děti setkávat co možná nejčastěji.

Na začátku teoretické části se budu zabývat pojmem hračka a její důležitostí v životě každého dítěte. Dále se budu zabývat hračkou z hlediska bezpečnosti pro děti a v souvislosti s tím budou zmíněny i ochranné známky v České republice, které zaručují stoprocentní nezávadnost. Jako další aspekt při výběru hračky bude zohledněna šetrnost k přírodě. V rámci tohoto aspektu se budu zabývat přírodními materiály, z kterých lze hračky kupovat.

V praktické části se budu věnovat především pozorování ve dvou rozdílných mateřských školách. Praktická část bude hledat alternativy kvalitních hraček k hračkám nekvalitním, které mohou být inspirací pro učitele mateřských škol i pro rodiče.

Cílem mé bakalářské práce je objasnit důležitost hraček pro děti. V čem se orientovat při pořizování hračky z hlediska bezpečnosti pro děti a šetrnosti k přírodě. Vyhodnotit aktuální stav hraček v mateřských školách a objasnit, jaké faktory hrají největší roli při koupi hraček do tříd u učitelek a ředitelek.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Hračka

Ke hře dětí patří neodmyslitelně hmotný předmět, ať jde již o konkrétní věc z okolí dítěte, nebo předmět pro hru speciálně stanovený – **hračku**. (Mišuricová, Fišer, Fixl, 1980)

S vymezením přesného pojmu hračka se setkáváme v Nařízení vlády č. 86/2011: „*Výrobek navržený nebo určený ke hraní dětem mladším 14 let, včetně výrobku navrženého nebo určeného vedle hraní i k dalším účelům.*“ (Nařízení vlády č.86/2011, Sb.)

2.2. Význam hračky pro dítě

Vymezení významu hračky pro dítě, popisuje každá publikace jiným způsobem, ale v zásadě se od sebe neodlišují. Takto definují význam hračky pro dítě autoři Mišurcová, Fišer, Fixl: „*Hračka jednak pomáhá dítěti vytvářet představované podmínky ve hře tím, že odráží v realistické nebo stylizované formě svět, v němž dítě žije, jednak motivuje jeho činnost tak, aby se v ní mohlo plně a všestranně projevit a vyžít. Hra s dobrou hračkou podněcuje fantazii dítěte a tvořivé myšlení, podporuje tělesný rozvoj a připravuje na společný život s ostatními lidmi.*“ (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980, str. 32)

Opravilová (2003) k základnímu poslání hračky doplňuje, že hračka pomáhá dítěti pochopit svět, učit se mu rozumět a odhalovat souvislosti.

Olga Elmanová (1964) píše ve své knize o velkém významu hračky hlavně pro duševní a tělesný vývoj dítěte. Hračka pomáhá formovat jeho povahu, rozvíjí fantazii, paměť, řeč i myšlení. Zdokonaluje smysly dítěte, působí na jeho city a cvičí vůli.

2.3. Hra a hračka dítěte předškolního věku

Předškolní věk vymezuje *Pedagogický slovník* jako vývojové období dítěte od dovršení třetího roku věku po vstup do školy, nebo do dovršení šestého roku života. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013)

V knize *Hra a hračka v životě dítěte* se o tomto období mluví jako o „zlatém věku“ hry. Ta je totiž hlavní a převládající činností dítěte. Dítě si hraje samo, ale také začíná vyhledávat hru skupinovou. Na rozdíl od dítěte mladšího než tři roky, které se soustředí pouze na jeden znak, dítě starší svoji hru obohacuje o další detaily, kterých si nyní všímá. Ve hře na maminku mu nestačí jenom panenka, ale touží i po jiných předmětech jako je například kočárek, mýdlo i hřeben, které by mu pomohly správně o svoji panenku pečovat.

Za typickou hračku dívek se považuje panenka. Ta by měla mít oblečení, které je možné vyměnit, kočárek, v němž ji dítě může vozit, postýlku, v které může spát, nádobíčko, v kterém může vařit a jiné doplňky.

Chlapci, kteří si s panenkou hrají také rádi, dávají přednost spíše medvídkovi nebo jiné zvířecí figurce, která je pro ně průvodcem hry, ale i přítelem, s nímž sdílejí radosti i trápení.

Pro děti představují panenky a zvířátka živé tvory, které mají rádi a snadno se s nimi ztotožňují.

V tomto věku dochází k rozvoji konstruktivních her, ke kterým slouží stavebnice. K rozvoji smyslů má dítě předškolního věku rádo například zvukové hračky. K těm patří snadno ovladatelné nástroje, jako jsou například rolničky, činelky nebo bubínek. (Mišurcová, Fišer, Fíkl, 1980)

„Obecně lze říci, že pro tento věk požadujeme hračky, které se vyznačují rozmanitostí, umožňují napodobovat činnosti dospělých a nechávají volné pole pro dětskou fantazii.“ (Mišurcová, Fišer, Fíkl, 1980, str. 75)

2.4. Historie hry a hračky

„Nevíme, kdy vznikla hračka. Ale všude tam, kde žil člověk s dětmi, vznikaly i hračky.“ (Elmanová, 1964, str. 10)

Doklady o tom, že hry a hračky provází naši lidskou kulturu od vzniku dějin, nacházíme v archeologických vykopávkách. Během tohoto vývoje obdržela hračka nepřehledné množství tvarové i tematické rozmanitosti.

Mezi prvními archeologickými nálezy ze Starověkého Egypta je míč z papyru, hliněné figurky nebo dřevěný krokodýl. Tyto, a další nalezené hračky, jako je například hliněné nádobíčko, loutka pána a otroka, jsou jen zmenšeným předmětem nebo nástrojem, které ve skutečnosti používali dospělí. Hračky staré několik tisíc let proto vypovídají nejen o životě dětí, ale i životě v daném období celkově.

To potvrzují i zachované doklady o hračkách z dob starého Řecka. V této době se pro chlapce objevil trojský kůň nebo figurky koníků a vojáků. Pro dívky zase panenky.

V době, kdy se společnost začala diferencovat na třídy, začaly se rozdělovat i hračky. Loutky pro chudé byly zhotovovány z hlíny, dřeva, listí a kukuřice, pro bohaté byly vyráběny z drahých materiálů, například ze slonoviny, stříbra nebo perel. S rozvojem výroby se začal měnit i materiál. K přírodnímu materiálu se přidal porcelán, guma, papírová masa, celuloid a umělá hmota.

Lidové hračky prošly změnami jak po stránce materiálové, tak i po stránce výrobní. Z počátku si hračky vyráběly lidé sami v rodině. Tyto hračky odpovídaly přesně potřebám jedince. Tyto unikáty se postupem času začaly rozšiřovat do širšího okruhu lidí a předávaly se z generace na generaci. Z hraček domácí výroby se vyvinula výroba řemeslná.

V 18. století dochází, vzhledem k novému pohledu na dítě a přihlídnutí k jeho specifickým potřebám odlišných od potřeb dospělých, i k velkému obohacení v oblasti her a hraček. Hračky se začínají využívat při výchově a velký důraz na hru se

klade i při učení. S výrobou hraček podporující základní učení jako byla například skládací abeceda, se vyvíjí i hračky pro děti předškolního věku. Vznikl speciální soubor hraček, který obsahoval míč, krychli, válec a stavebnici, se kterou děti zacházely podle přesného návodu dospělých. Tento soubor měl u dětí prostřednictvím hry podporovat manuální zručnost a duševní obzor.

Začaly prorážet názory, že hračka nemá pouze poučovat, ale má především přinášet zábavu. To přineslo nové typy hraček, které obohatil technický pokrok o parní stroje, vláčky a další. Tato škála hraček se později začala rozšiřovat i o hračky mechanické, které přinesl rozvoj průmyslu.

Dvacáté století bylo označeno jako „století dítěte“. Zájem o hru a hračku stoupl po celém světě, a to hlavně z důvodu velké změny jak v životním prostředí, tak v požadavcích na člověka. Hračka má nyní všestranně rozvíjet osobnost dítěte a nahrazovat omezení styku s přírodou. Hra začala být předmětem studia nejen v pedagogice, ale také v psychologii, sociologii a dalších vědních oborech. (Mišurcová, Fišer, Fikl, 1980)

2.5. Dnešní pojetí hračky

„V současné době pozorujeme, že se vlivem rozvoje civilizace a v důsledku prolínání různých kultur uplatňují ve výchově stále více hry a hračky cizích národů.“
(Mišurcová, Fišer, Fikl, 1980, str. 28)

Tyto hračky jsou exportovány z různých částí světa a často splňují úlohu „velvyslanců mezi národy“. Takovouto hračkou je například panenka, která je obrazem doby i kulturního prostředí, a to hlavně v jejím oblečení. Dalším faktem je, že jsou u nás čím dál více vyhledávány převážně moderní a mechanické hračky z Japonska, v cizině jsou naopak často žádány naše klasické dřevěné nebo textilní hračky.

Takovéto nepřeborné množství výměny hraček ve světovém měřítku umožňuje moderní výroba i mezinárodní obchod. (Mišurcová, Fišer, Fikl, 1980)

Toto tvrzení lze doplnit článkem od Ekoporadny Rosa, která říká, že *nyní je v České republice 80% až 90% hraček z dovozu.* (Soukupová, Vacková, Mareš, 2015, str.3)

Dnešní, převážně průmyslová výroba hraček v celém světě nese nesporné klady. Hračky jsou, na rozdíl od řemeslné a domácí výroby, technicky dokonalejší a cenově přístupnější. Ovšem s těmito klady přichází i nebezpečí jednotvárnosti hraček, o které dítě ztrácí zájem, nebo je dokonce odmítá. (Mišurcová, Fišer, Fíkl, 1980)

Oprailová (2003) zmiňuje, že je dnes na světovém trhu nejméně půl milionu hraček. Z nich je zhruba třetina na našem trhu a z toho množství je více než padesát procent hraček určeno právě pro děti předškolního věku.

Ať už jsme učitelé, rodiče, nebo v jakémkoli jiném vztahu k dítěti, má nám jít o to, aby se dětem dostaly do rukou pouze hračky krásné, výchovně hodnotné, bezpečné a cenově přístupné. (Elmanová, 1964)

2.6. Výběr hračky

Při výběru sledujeme nejen vizuální stránku hračky, ale především její vlastnosti, které budou účinně podporovat zdravý vývoj jedince.

„Dobrá hračka má být hygienická, trvanlivá, vkusná a má odpovídat pedagogickým požadavkům.“ (Elmanová, 1964, str. 35)

Jako první posuzujeme hračku vzhledem k *bezpečnosti* dítěte. Všimáme si:

- tvaru (nemá mít ostré hrany, hroty nebo hřebíky),
- pevnosti (měla by být natolik pevná, aby ji dítě nemohlo snadno rozbít),
- trvanlivosti,
- váhy a velikosti (s ohledem na velikost a sílu ruky dítěte),
- materiálu (z kterého je hračka vyrobena. Mělo by se jednat o materiál, který se neroztříští, nedrobí a je na ohmat příjemný),

- barvy (má být natřena takovou barvou, která nepouští a neobsahuje škodlivé chemikálie),
- omyvatelnosti (vzhledem k tomu, že děti rády dávají hračky do úst, vždy požadujeme, aby hračka byla čistitelná a dezinfikovatelná).

Dalším aspektem při výběru hračky je aspekt *mentálně hygienický*. To znamená, že ve vhodný čas dáváme dítěti správně volenou hračku. Ta nejenže podporuje u dítěte pocit spokojenosti a radosti ze hry, ale také přispívá k jeho celkovému tělesnému rozvoji a k jeho zdraví. (Mišurcová, Fišer, Fixl, 1980)

Olga Elmanová (1964) ve své knize také doplňuje výběr vhodné hračky i o aspekt *estetický*. Přikládá velký význam vkusné hračce. Vkusnost hračky se odráží v barvách, které by měly být nejen jasné a syté, ale také odpovídat skutečnosti. Harmonie by neměla být pouze v barvách, ale také tvarech. Hračky hrubých a nevkusných tvarů znetvořují u dětí představy. Jako příklad nevhodné hračky uvádí: cirkusového klauna s neforemnými rukama nebo modrého medvídka.

Autoři Soukupová, Vacková, Jaloševská v brožurce od Ekoporadny Rosa (2015) na hračku nahlíží z pohledu ekospotřebitele a dodávají, že ekospotřebitel přihlíží při výběru hraček k jejich:

Zátěži pro životní prostředí: tím rozumíme zátěž nejen při výrobě hračky, kdy se spotřebovává materiál, energie i voda, ale také při likvidaci těchto materiálů.

Historii vzniku: to znamená zajímat se o původ hračky. Kdo ji vyrobil, kde byla vyrobena a jak daleko cestovala ke konečnému spotřebiteli.

Což je jedno z hlavních z témat mé bakalářské práce.

2.6.1. Bezpečnost (bezpečná hračka)

„Každá hračka, uvedená na trh Evropské unie, musí splnit technické požadavky (tzv. základní požadavky) uvedené v evropské směrnici 2009/48/ES ze dne 18. června 2009 o bezpečnosti hraček (implementována do nařízení vlády č..86/2011 Sb. Z 9.3. 2011). Hračky musí být opatřeny označením CE, informacemi

pro spotřebitele, ES prohlášením o shodě a technickou dokumentací.“ (Itczlin.cz, 2017)

Zodpovědnost za kvalitu a bezpečnost hračky, má především výrobce a distributor. Hračky musí projít řadou zkoušek o bezpečnosti hraček, které se provádějí na základě mezinárodní Evropské hračkářské normy (EN71).

V těchto zkouškách jsou zkoumány:

- mechanicko-fyzikální vlastnosti (v tahu, tlaku, pádu, ostrosti hran, sledují se vyčnívající části, přilnavost k plastickým foliím, zvláště se hodnotí hračky určené do vody),
- hořlavost,
- uvolňování určitých chemických prvků jako je např.: rtuť, arzen, olovo, bizmut, chrom, odolnost např. proti: otěru, slinám, potu, vodě,
- mechanická odolnost hračky,
- a další. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

Existují certifikační programy pro hračky, které prohlašují další zvýšení nároků na bezpečnost, jimi se budu dále zabývat.

2.6.1.1. Značení hraček

Vyskytuje se velké množství značení, které pobízí k výběru hračky. Většinou jsou ale tyto hračky nedůvěryhodné a jsou založeny na reklamě. Tyto tři níže uvedené značky řadíme ke spolehlivému značení vzhledem k bezpečnosti, avšak ani jedna z nich nevyjadřuje šetrnost k přírodě. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

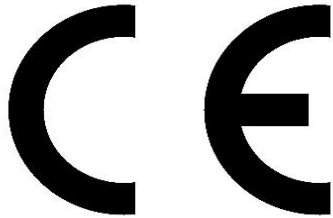
Označení CE/ značka shody EU

Grafická podoba označení CE je dána normou a musí být umístěna na výrobku, obalu, uživatelském manuálu, či na záručním listu. Označení CE musí být umístěno viditelně, čitelně a nesmazatelně a je zakázáno používat jakékoliv značky, které s ním lze zaměnit. (businessinfo, 1997 - 2017)

Označení CE jasně prohlašuje, že výrobek je vyroben v souladu s technickými požadavky obsaženými v nařízení vlády nebo s platnými normami Evropské unie.

Tento výrobek dokládá, že prošel posouzením shody jeho vlastností, požadavky evropských směrnic, které se na něj vztahují, a měl by být tedy bezpečný.

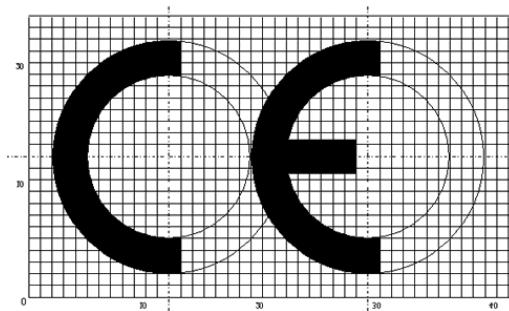
Obrázek 1 - Značka CE

Zdroj: www.ekospotrebitel.cz

Při výběru hraček s tímto označením je třeba dávat si pozor na záměnu. Velice podobné logo totiž používají čínští dovozci. Ti si vymysleli vlastní značku pod názvem „China Export“. Na první pohled nemá nezkušený uživatel šanci logo rozpoznat. Značka China Export se na rozdíl od originálního označení, kde se protíná kružnice obou písmen, liší pouze umístěním písmen blíže u sebe. Takto označené výrobky posouzením shody s českými/ evropskými normami neprošly.

Obrázek 2 - Evropská značka shody

Zdroj: www.svarbazar.cz

Obrázek 3 - China export

Zdroj: www.rio-beauty.cz

Kritéria nezávadnosti podle věku

Pro různé věkové skupiny jsou nastavena různá kritéria podle normy ČSN EN 71. Hračky pro nejmladší děti (do 3 let věku) jsou nastaveny nej přísnějšími limity. Sledované látky musí obsahovat výrazně nižší hodnoty než u hraček pro starší děti. Předpokládáme, že hračky jako jsou kousátka a chrastítka, budou děti cucat nebo olizovat, proto jsou použité chemikálie a látky na hračkách přísně sledovány. Jedná se např. o látky jako antimon, arsen, baryum, kadmium, chrom, olovo, rtuť a selen.

Obrázek 4 - upozornění, nevhodné pro děti do tří let

Zdroj: www.hmgpaint.com

„Varování týkající se věku musí být dobře čitelné – uvedené na hračce nebo jejím obalu. Popis možného nebezpečí může být uveden v návodu k použití nebo na přiloženém letáku – povinné označení varováním (např. „Nevhodné pro děti do 36 měsíců / do 3 let“) společně se stručným popisem možného nebezpečí (např. „Obsahuje malé části“).“ (ekospotřebitel, 2017)

2.6.1.2. Značky kvality pro hračky v České Republice

Bezpečná a kvalitní hračka

Značka „bezpečná a kvalitní hračka“ patří do programu České kvality. Hračky označované tímto logem dávají spotřebitelům jednoznačnou záruku, že se jedná o kvalitní a pro dítě zcela bezpečnou hračku. Značka je právně chráněna a registrována. Je vlastnictvím Technického a zkušebního ústavu stavebního Praha, s. p., - odštěpného závodu ZÚLP. Ten současně ověřuje shodnost kvality přihlášených hraček s požadavky „Směrnice s kritérií pro hodnocení bezpečnosti kvality hraček“. Žadatel o propůjčení této značky musí splnit několik požadavků a zaplatit poplatky, značku propůjčuje na dobu 3 let garant certifikace.

Na rozdíl od značky CE, musí hračky s tímto logem projít velice náročnými testy a tím zajišťují opravdovou bezpečnost, což potvrzují například hračky pro děti mladší 3. let, které jsou zkoušeny i podle hygienických požadavků Ministerstva zdravotnictví ČR. Při posuzování hračky je jedna ze součástí i ověření přímo mezi spotřebiteli. K hračce se vyjadřují nejen prodejci, ale jsou odzkoušeny i dětmi z mateřských škol. (ceskakvalita, 2010)

Obrázek 5 - Ochranná známka bezpečná a kvalitní hračka

Zdroj: www.npj.cz

Bezpečné hračky

Vlastníkem značky „Bezpečné hračky“ je italský institut (IISG), který chtěl rozšířit projekt do východoevropských zemí. Projekt „Bezpečné hračky“ jsou tak jednou z dalších, které se zaručují vysokou kvalitou, bezpečností a stejně jako „Bezpečná a kvalitní hračka“ patří do programu České kvality. Výrobek s označením „Bezpečné hračky“ je pečlivě posouzen z hlediska všech možných rizik. O tyto odborné služby z oblasti zkoušení a certifikace hraček se zasluhuje Institut pro testování a certifikaci, a.s. Zlín (ITC), který oslovil IISG v roce 2004. Dozor nad kvalitou a bezpečností hraček je trvalý po celou dobu uvádění jednotlivých výrobků na trh. Institut pro testování a certifikaci je oprávněn provádět kontroly nejméně jednou ročně, při kterých jsou odebírány vzorky ve skladech nebo běžných obchodních sítích. (itczlin, 2017)

Obrázek 6 – Logo bezpečné hračky

Zdroj: www.itczlin.cz

Program Česká kvalita

Program Česká kvalita je program podporovaný vládou České republiky a je i součástí Národní politiky kvality. Vznikl v roce 2002 pro ochranu spotřebitelů v České republice. Podporuje prodej kvalitních výrobků a informuje spotřebitele o jejich nabídce. Tento program umožňuje různým značkám kvality libovolného množství, aby se objevili na trhu. Tyto značky ovšem musí splňovat jednu zásadní podmínku, a to ověření kvalitativních ukazatelů, třetí, nezávislou stranou. (ceskakvalita, 2010)

Správná hračka – vybráno odborníky

„Správná hračka – vybráno odborníky“ vznikla v roce 1994. Na tomto projektu se podílí Sdružení pro hračku a hru, Asociace hračka Unie výtvarných umělců ČR a Asociace předškolní výchovy. Hračky se hodnotí z hlediska kvality (použitého materiálu), uživatelského komfortu (snadnost údržby, skladnosti), designu (vzhled, příjemnost na dotyk) a pedagogicko-psychologického hodnocení (funkčnost z hlediska učení). Jednou z podmínek k hodnocení by měla hračka mít buď prohlášení o shodě s CE, nebo být testována oprávněnou zkušebnou. „Správná hračka“ zaručuje bezpečnost a kvalitu, kterou chce tento projekt podpořit prodej dobrých hraček a tím je rozšiřovat výhradně mezi děti předškolního věku. (sdruzenihracky, 2008)

Obrázek 7- Logo Správná hračka, vybráno odborníky

Zdroj: www.gecco.cz

2.6.1.3. Čeho se při výběru hračky vyvarovat

Aby hračka mohla být uvedena na trh, nesmí ohrožovat zdraví nebo bezpečnost uživatele, který s výrobkem manipuluje podle určeného způsobu, nebo způsobu, který je předvídatelný vzhledem k obvyklému chování dětí. Kontrola a testování je v rukou kontrolních orgánů, které však nemohou uhlídat vše. Proto leží odpovědnost kromě výrobce a distributora i na kupujícím. Má-li kupující podezření, že je prodávaná hračka vzhledem ke zdraví závadná a neprošla by předepsanými zkouškami, je třeba upozornit Českou obchodní inspekci. Výrobek, který je zachycen jako nebezpečný, je zapsán do systému RAPEX (evropská databáze nebezpečných výrobků), který informuje jednotlivé země EU o tom, že se na trhu objevil nebezpečný výrobek. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

Doporučení při výběru:

- při koupi dřevěných hraček dbát na kvalitní povrchovou úpravu,
- hračky z keramické hlíny nebo porcelánu mohou obsahovat glazury, které obsahují nebezpečné látky,
- všímat si ostrosti hran hraček,
- hračky z plastů měkčenyých ftaláty,
- nekupovat hračky na tržištích nebo od nedůvěryhodných obchodníků,
- rozlišit hračku CE od China export,
- silně vonící hračky, nebo zapáchající po chemikáliích,
- prostudovat náchylnost k rozbití hračky,
- nekupovat elektronické hračky zejména malým dětem,
- nekupovat hračky na dotek nepříjemné,
- nenahrazovat hračky hračkami připomínajícími (přívěsek na klíče),
- nekupovat podezřele levné zboží,
- vyhýbat se hračkám z mědi, niklu, olovu a jejich slitin a látkám v hračkách jako jsou ftaláty, bisfenol A, formaldehyd a jiným, nebezpečným látkám pro zdraví dětí.

Certifikáty bezpečnosti ovšem zohledňují pouze bezpečnost a zdraví. Vzhledem k tématu mé bakalářské práce je potřeba vzít v úvahu odpovědný výběr hraček i z hlediska šetrnosti k životnímu prostředí. S tím souvisí hlavně materiál, z kterého jsou hračky vyráběné, povrchová úprava, ale také ekologičnost provozu včetně cesty výrobku.

2.6.2. Šetrnost k přírodě

Chceme-li být odpovědným spotřebitelem, je více než zřejmé, abychom při výběru hračky zohledňovali především i hledisko ekologické. To znamená, hodnotit hračku od samotné výroby přes její dopravu, užití, až k zacházení s ní jako s odpadem.

Mezi nejvhodnější materiály pro bezpečnost dítěte i životní prostředí, řadíme:

- *dřevo,*
- *vlnu, bio/bavlnu, len, konopí, bambus či organické textilie,*
- *keramika, porcelán,*
- *kov (železo),*
- *korek, papír,*
- *bioplasty.* (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015, str. 13)

I přes to, že jsou hračky vyrobené z jednoho z uvedených materiálů, mohou užití barvy i laky na jejich povrchu výrazně změnit jak jejich bezpečnost k dětem, tak i šetrnost k přírodě.

2.6.2.1. Dřevěné hračky

Dřevěné hračky dětem dávají svou neurčitostí a konkrétností velký prostor pro představivost. Jen stěží jde použít dřevo k tvorbě licenčních postaviček, které přišli s módní vlnou z animovaných filmů či televizních reklam. Děti se proto na manipulaci s dřevěnými hračkami lépe soustředí a zapojují svou fantazii.

Přírodní materiál, jako je dřevo, je navíc příjemné na dotyk a hračkám dává originální vzhled. (agatinsvet, 2017)

Arnika (2014) navíc o dřevěných hračkách dodává, že působí na smysly dětí velice pozitivně a kromě nesporné estetické kvality se od těchto hraček očekává i další splněný cíl, a to výchovu zaměřenou na ochranu přírody a životního prostředí.

Jako u většiny hraček z různých materiálů jsou i ekologicky šetrné hračky ze dřeva pocházející z evropského trhu kopírovány a exportovány především z Číny a dřevo těchto výrobků je nejasného původu. Proto je třeba všimnout si při koupi hraček jejich značení, certifikace a sledovat, odkud hračka pochází.

Existuje zde například systém FSC (Forest Stewardship Council), který certifikuje jak proces kontroly lesa (aby byl obhospodařován v souladu se standardem FCS), tak proces spotřebitelského řetězce, který dává zákazníkovi jistotu, že kupuje zboží z těchto šetrně obhospodařovaných lesů. (czechfsc, 2009)

Obrázek 8 - Logo - FSC

Povrchová úprava

Na rozdíl od dřeva nebo plastu je neošetřené dřevo na omak daleko příjemnější, dává dětem intenzivní materiálovou zkušenost a vsakuje přirozenou vlhkost rukou. Je třeba, aby povrch a hrany byly zpracovány tak, aby se předešlo zranění např. třískou. U neošetřeného dřeva, jako je smrk, jedle nebo borovice, vznikají póry, do kterých snadno vniká špína, proto se nedoporučuje dávat hračky z neošetřeného dřeva kojencům a batolatům. Existují však nátěry, které póry uzavřou a tato vrstva se tak stane snadno čistitelná. Můžeme se setkat se dřevem lakovaným, mořeným, voskovaným, avšak důležité je, aby tyto laky a nátěry byly

vodou ředitelné, nejlépe s certifikací EŠV a byly přímo pro dané použití v interiéru nebo exteriéru. (wiki.ekoporadna, 2015)

Ekoznačka EŠV (Ekologicky šetrný výrobek) je u Úřadu průmyslového vlastnictví zaregistrována jako ochranná známka, vlastní jej česká informační agentura životního prostředí CENIA. (www1.cenia, 2012)

Obrázek 9 - Logo - Ekologicky šetrný výrobek

Zdroj:www.1.cenia.cz

2.6.2.2. *Hračky z certifikovaného textilu/ biotextilu*

Pokud kupujeme hračku z textilií, měli bychom dbát zvýšené opatrnosti hlavně u barveného textilu, který může být nebezpečný z důvodu přítomnosti reziduí z barviv jako je chlór a kadmium. Při výběru také zjišťujeme, zdali hračka podezřele nezapáchá. Nekupujeme hračky z druhé ruky ani na tržištích. Vyhýbáme se taktéž hračkám z kůže, které představují velkou zátěž pro životní prostředí z důvodu znečištění ve všech stádiích svého životního cyklu. O hračky z textilií pečujeme před i během používání, vypráním nebo vyvětráním. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

Bavlna

Bavlník je plodina, která k životu potřebuje specifické podmínky a vzhledem k jejímu pěstování a zpracování je velkým problémem z hlediska ochrany přírody i zdraví člověka. Bavlník snadno podléhá škůdcům, proto je při jeho pěstování spotřebováno až 16 % pesticidů z celkové světové potřeby. Kvůli usnadnění sklizené bavlny je navíc bavlník postřikován chemickými defloranty, které zbavují rostlinu listů. Sklizení probíhá mechanicky pomocí strojů, které udusávají půdu a tím se zvyšuje spotřeba umělých hnojiv v další sezóně. Důsledkem pěstování této plodiny je, že dochází nejen k vyčerpávání velkého množství vodních zdrojů, ale také jejich znečišťování. Dalším problémem je výkupní cena této suroviny, která je

dlouhodobě podhodnocována z důvodu velké výroby a prodeje textilu ve světě. Z toho důvodu jsou farmáři, kteří tuto surovinu pěstují, nuceni používat levné toxické nebo karcinogenní postřiky, které mají velký vliv na zdravotní potíže pro zaměstnance pracující v tomto bavlněném průmyslu. Při zpracování a další úpravě se potom používají další nebezpečné látky jako jsou ropné oleje, chlor, síra a různé toxické chemikálie. (biosatnik, 2017)

Bio-bavlna

Při pěstování biobavlny se nepoužívají žádné chemické postřiky ani jiné chemické látky. Využívá se přírodních zákonitostí, jako je hnojení kompostem. Pletí, okopávání a samotný sběr probíhá ručně a šetrně. Zavlažování je efektivní a pěstováním různých druhů rostlin pohromadě se předchází výskytu přirozených škůdců bavlníku. Při zpracování vláken se používají přírodní oleje a barvení probíhá bylinami, jílem nebo šetrnými barvivy. Dokonce existují barevně rostlé bavlníky původem z Jižní Ameriky, díky nimž získají vlákna přirozeně hnědou nebo zelenou barvu.

Při výběru látky z biobavlny bychom měli věnovat pozornost především certifikátu. Ten by měl zaručovat jak ekologické pěstování a zpracování, tak i spravedlivé pracovní podmínky v souladu s Fairtrade principy. Dalším důležitým faktorem při výběru je podíl biobavlny. Na trhu se totiž můžeme setkat s materiály, v kterých je podíl biobavlny jen částečný. Některá označení jako *Organic cotton* podíl biobavlny nijak nezaručuje. (biosatnik, 2017)

„Fair trade je obchodní partnerství, jehož cílem je větší spravedlnost v mezinárodním obchodě. Nabízí lepší obchodní podmínky a chrání práva drobných výrobců a pěstitelů, především v rozvojových zemích.“ (wikipedia.org, 2017)

Bambus

Měkké a příjemné vlákno se zpracovává z celulózy pocházející z dužiny bambusových stonků. Pěstování bambusu je ve srovnání s bavlnou daleko šetrnější vůči životnímu prostředí pro jeho nenáročnost při pěstování i sklizení. Ovšem výroba vlákna z bambusu se neobejde bez použití chemie. (wikipedia.org, 2016)

Konopí

Látka z konopí je neobyčejně pevná, přirozeně antistatická a antibakteriální. Konopí a jeho pěstování taktéž zatěžuje životní prostředí minimálně. Roste rychle, je odolné vůči škůdcům a po sklizni je půda nevyčerpaná od živin. (wikipedia.org, 2016)

Celulózová vlákna ze dřeva

Tato měkká vlákna připomínají hedvábí. Jsou pevná, nevyžadují bělení chlórem, vydrží dlouho barevná a neobsahují zbytečné chemikálie. Při jejich zpracování je spotřeba vody a energie mnohem menší, než je tomu u zpracování jiných vláken. (wikipedia.org, 2016)

Len

Textilní vlákno lnu je pružné, dobře vodí teplo a oproti bavlně je pevnější. Lněné výrobky dobře snášejí praní a na omak jsou studené. (wikipedia.org, 2016)

2.6.2.3. Hračky z plastů

Plast je materiál velice rozšířený díky svým vlastnostem. Je lehký, omyvatelný a relativně levný. Plastové materiály jsou však vyráběny z ropy a jejich rozklad trvá desítky až tisíce let. Aby byly plasty měkké a pružné, jsou modifikovány chemickými aditivy, které mají nepříznivý vliv na životní prostředí a jejich vliv na zdraví není důkladně probádán. Především je třeba vyhnout se hračkám, u kterých je použito změkčovadlo PVC (polyvinylchlorid), který se značí zkratkou PVC nebo číslem 3 v trojúhelníku. Pokud už chceme koupit plastovou hračku, upřednostňujeme nesenadno rozbitelný, „tvrdý“ plast od kvalitních výrobců. (ekospotřebitel, 2017)

Bioplasty

Bioplasty mají oproti klasickým plastům blíže k přírodě. Jsou vyráběny ze zemědělských produktů jako je například kukuřice, brambory, sója, konopí a jejich výroba není příliš energeticky náročná. Jsou v přírodě rozložitelné, pro zdraví nezávadné a prodyšné.

Další materiály, které jsou pro přírodu šetrnější a na trhu již dostupné, jsou hračky z recyklovaného plastu. (bioplaneta.cz, 2010)

Papír a lepenka

Mezi další materiály šetrné k dětem i přírodě řadíme lepenku, karton i papír. Aby však bezmezně vyloučily zátěž pro životní prostředí, záleží na primárním zdroji, formě zpracování a jejich původu. Nevýhodou je jejich životnost, která je omezená obzvláště u stavebnic, které jsou ustavičně zatěžovány. U hraček, jako jsou domečky pro panenky, modely dopravních prostředků nebo kufříků, jsou dobrou alternativou a lze si takové hračky vyrobit i svépomocí. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

Porcelán a keramika

Mezi oblíbené hračky z porcelánu a keramiky řadíme například dětské sady nádobíček a pokladničky. Výrobky z těchto materiálů jsou v porovnání s plasty nejen v hodnou alternativou, ale vítězí nad nimi také v šetrnosti k přírodě. Pozor bychom si měli dát hlavně při bezpečnosti, kdy je zde možnost rozbití hračky, ale také ve volbě povrchové úpravy. Ta může v glazurách obsahovat nebezpečné látky jako je například kadmium a olovo, které jsou pro děti nebezpečné. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

Kov

Kov je oproti plastům taktéž z materiálové i energické zátěže daleko šetrnější. Hračky z tohoto materiálu jsou vyráběny spíše výrobci kvalitních hraček. Hračky jako jsou například autíčka, hlavolamy nebo dětská nádobíčka jsou téměř nerozbitné, ale i přesto je vhodné dbát bezpečnosti vzhledem k možnosti jejich rozpadnutí. Kov a plech je nevhodným materiálem hlavně pro nejmenší děti. Při koupi kontrolujeme ostrost hran a použité laky nebo nátěry by měly být vodou ředitelné. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

2.6.2.4. Doporučení při koupi hraček (z hlediska šetrnosti k přírodě)

- kupovat hračky z přírodních materiálů,
- v případě dřevěné hračky, preferovat certifikát FCS (nelakované výrobky nebo s vhodnou povrchovou úpravou), hračkám z tropického dřeva se vyhnout,

- z textilních hraček kupovat ty, které jsou z vlny, konopí, bio-bavlny, bambusu,
- jsou-li hračky dovážené, preferovat fairtradové výrobky,
- pokud jsou hračky z porcelánu nebo keramiky, upřednostňovat výrobky bez glazury,
- z kovových hraček dávat přednost materiálu ze železa,
- upřednostňovat při výběru hračky z plastu „tvrdý“ plast, plast z kukuřičného škrobu nebo recyklovaný plast,
- dávat přednost hračkám Českých výrobců,
- kupovat hračky s nejmenším množstvím obalů. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

2.6.3. Sociálně etické hledisko

Další hledisko, které bychom při výběru hračky měli zohledňovat, je hledisko sociálně etické. To znamená, zajímat se o sociální podmínky dělníků při výrobě hraček, které jsou do České Republiky dováženy.

Pokud v dnešní Evropě vejdemo do hračkářství, můžeme si být jistí, že více než 80 % hraček, které zde jsou, pochází z Číny. Majitelé těchto továren často ignorují zákonné minimální mzdy, jen aby dokázali držet krok v závodu o zakázky se známými značkami jako je například Mattel, Disney nebo Lego. Problémem hračkářského průmyslu v Číně je, že zaměstnává zhruba 4 miliony dělníků, mezi které patří ženy od 15 do 30 let, které zde pracují až do úplného vyčerpání. Tyto dělníci zde pracují za mzdu, která není ani na zákonné minimální úrovni a v důsledku toho, jsou nuceni pracovat přesčasy, sedm dní v týdnu, hlavně při zakázkách pro vánoční trh. Práce bez ochranných roušek, s jedovatými látkami nebo bez jiných ochranných pomůcek, které jsou třeba při manipulaci s horkým plastem, jsou pro zaměstnance velice ohrožující na zdraví a pokud onemocní, jsou propuštěni. V takovýchto továrnách téměř neexistují dávky na pracovní neschopnost, placená nebo mateřská dovolená. Děti těchto

dělníků tráví čas bez svých rodičů. To všechno je skutečností Čínských továren, které vyrábí hračky pro naše děti.

Způsob, který by důvěryhodnou certifikací zaručoval, že hračka byla vyrobena v důstojných podmínkách respektující lidská a pracovní práva zatím neexistuje. (nazemi.cz)

Je třeba se zamyslet nad tím, zda opravdu chceme, aby si naše děti hrály s hračkou, která má takovou historii. Řada těchto výrobků, pocházející právě z Číny je velice často vyrobena z levných a nekvalitních materiálů, které mnohdy nesplňují přísná kritéria na hračky.

Fakt, proč rodiče dávají přednost těmto hračkám je jednoznačně jejich cena. Ta je výrazně nižší než cena hračky vyrobené v Evropské Unii. Je to hlavně tím, že koupí české hračky, platíme za materiál, práci, nákup strojů, ekologičnost provozu, certifikaci, daň, reklamu, dovoz, prodej, někdy i její likvidaci a v případě hračky ze zemí třetího světa tyto výdaje „platí“ někdo jiný.

Ať už jsou to dělníci svou nepřiměřenou mzdou, nebo svým zdravím, zhoršenou kvalitou životního prostředí, které je v místě továrny, nebo i my sami, kvůli znečištěnému ovzduší díky letecké nebo lodní dopravě těchto výrobků.

V České Republice zůstalo kvalitních výrobců hraček ještě poměrně hodně. Tyto hračky jdou na odbyt hlavně do západní Evropy a je jen na nás, zda budou dělat radost i českým dětem. (Soukupová, Vacková, Jaloševská, 2015)

3. PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části jsem vysvětlila pojem hračky a poukázala, na co se při koupi nových hraček zaměřit. Popsala rozdíly mezi nekvalitní a kvalitní hračkou a představila několik značek, které zakoupením dokládají stoprocentní kvalitu, bezpečnost pro děti a šetrnost k přírodě. Teoretická část je východiskem k praktické části. Zajímá mě, jaký rozdíl v hračkách lze najít v obyčejné MŠ a waldorfské MŠ. Chtěla bych, aby výsledek mé bakalářské práce neobohatil pouze mě, ale aby výsledky mohly být prakticky využity ať už učiteli nebo rodiči, kteří chtějí pro své děti jen to nejlepší.

3.1. Výzkumný cíl práce

Cílem mého empirického výzkumu je vyhodnotit aktuální stav hraček ve dvou, mnou vybraných mateřských školách, které budu porovnávat. Dále odhalit, jaké faktory hrají největší roli při koupi nových hraček do tříd. Prozkoumat, zda se při výběru hračky ředitelé a učitelé těchto mateřských škol zamýšlejí nejenom nad aspektem bezpečnosti hračky, ale také šetrnosti vůči přírodě. Tím bych v závěrečné části chtěla poskytnout vodítko ke změně při výběrech hraček do tříd a ukázat jiná možná řešení a alternativy nekvalitních hraček za hračky kvalitní jak z hlediska bezpečnosti pro děti, tak z hlediska šetrnosti k přírodě.

3.2. Metodika

Při výběru metod, jsem se nechala inspirovat knihou Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách (Švaříček, Šedřová 2007). Rozhodla jsem se pro kvalitativní výzkum, abych o studovaném jevu mohla získat detailní a komplexní informace.

Empirický výzkum bude rozdělen do dvou částí. První část se bude zabývat pozorováním v klasické mateřské škole a waldorfské mateřské škole. K metodě pozorování budou sloužit fotografie hraček, se kterými jsem se v obou mateřských školách setkala, a prostřednictvím kterých se budu snažit o jejich vyhodnocení a

porovnávání jak z hlediska bezpečnosti pro děti, tak z hlediska šetrnosti k přírodě, popřípadě navrhu jiné šetrnější alternativy. V druhé části je použit rozhovor, v kterém se budu tázat respondentů samostatně. Rozhovorem bych chtěla objasnit postoj učitelek a ředitelek ke kupovaným hračkám, jejich finanční možnosti a dodavatele, které preferují. V závěru shrnu získaná data a porovná výsledky obou mateřských škol.

3.2.1. Pozorování (místo a čas výzkumu)

Metoda pozorování proběhla v květnu 2017, ve třídě dvou mateřských školách v Jihočeském kraji.

Mateřská škola

Má celkem 7 tříd. V každé třídě je zapsáno 28 dětí, které mají na starost dvě učitelky. Všechny třídy jsou heterogenní.

Waldorfská mateřská škola

Má celkem 5 tříd. V každé třídě je zapsáno 23 dětí, které mají na starost dvě učitelky. Všechny třídy jsou heterogenní. Waldorfská pedagogika je alternativním výchovně vzdělávacím programem, v kterém je snaha o rozvíjení dítěte nejen ve schopnosti intelektuální, ale také k dovednosti manuální a i k uměleckým vlohám. Vybavení waldorfské mateřské školy je v porovnání s ostatními velice netradiční, a to zejména v učebních pomůckách i hračkách, které jsou z přírodních materiálů.

3.2.2. Hlubkový rozhovor (výběr respondentů, místo a čas výzkumu)

Při sběru dat byla zvolena metoda hlubkového polostrukturovaného rozhovoru, který probíhal v květnu 2017. Vybraní respondenti odpovídali na několik předem připravených otázek. Osloveni byli čtyři respondenti, kteří mi velice ochotně poskytli rozhovor. Odpovědi byly zaznamenávány na audiozařízení a doslovně přepsány do textové podoby v tabulce. Pod nimi se nachází poznámky, v kterých se odpověďmi zabývám, porovnávám a vyhodnocuji.

Učitelka mateřské školy 25 let, v praxi 3 roky ... dále už jen Učitelka č.1

Učitelka waldorfské mateřské školy 28 let, v praxi 4 roky ... dále už jen Učitelka č.2

Ředitelka mateřské školy 48 let, v praxi 29 let ... dále už jen Ředitelka č.1

Ředitelka waldorfské mateřské školy 29 let, v praxi 7 let ... dále už jen Ředitelka č.2

3.3. Pozorování

Panenky

Tabulka 1 - Panenky

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: plast, látka</p> <p>Původ: SMOBY</p> <p>Cena: 525,-</p>	<p>Materiál: bavlněný úplet, ovčí vlna, bavlnka, vlněná příze, látka</p> <p>Původ: domácí výroba</p> <p>Cena: 0,- (na internetu: 450,-)</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Panenka z plastů není pro dítě zdravotně závadná, avšak je na dotek tvrdá a studená. Už z fotografie je zřejmé, že i na pohled je panenka z waldorfské mateřské školy mnohem hezčí a tím pádem pro dítě lákavější.

Panenka z přírodních materiálů jako je ovčí vlna zajistí, že se v náručí dítěte ohřívá a zanechává pocit, jako když drží lidskou bytost. Tento materiál je na dotek měkký a hebký. Panenky v souladu s waldorfskou pedagogikou se vyrábí i pro různé věkové kategorie. Tak jak dítě roste, rostou i jeho požadavky na propracovanost a velikost panenky. Pro miminka existují panenky měkké a prosté, mnohdy stačí jen kousek bavlněné pleny nebo hedvábného šátku, s hlavičkou jemně vycpanou. Ruce a nohy tvoří cípy látky, na kterých mohou být uzlíky. Látka má být jednobarevná, v jemném pastelovém tónu. Pro předškoláky se hodí panenka s propracovanými detaily, kterou mohou česat a oblékat. Hlava panenky má být tvrdá a pevná, podobně jako lidská lebka. Hlavička má vypracované oční důlky, bradu, spánky i tváře. Výraz panenky je jen lehce naznačen, aby mohl dát prostor pro dětskou fantazii. Končetiny jsou dlouhé tak, aby proporčně připomínaly lidské tělo.

Další výhodou panenky z přírodních materiálů je cena. Lze jí totiž vyrobit ručně za pomoci jehly a nitě, což u panenky z umělých materiálů nelze. Návody na výrobu této panenky jsou dostupné na internetu, například na www.pinterest.com. V České republice je také možnost naučit se vyrábět panenky, ale i jiné výrobky z přírodních materiálů, prostřednictvím kurzu, který pořádá Ignis ve své dílně.

Z hlediska šetrnosti k přírodě je panenka z waldorfské školy taktéž mnohem vhodnější. Nejen, že rozklad přírodních materiálů je oproti umělým podstatně rychlejší, ale lze tyto panenky při jejich poškození i opravovat. Tím se zvyšuje i její životnost ve školce a činnost zažívání panenky může být pro děti velikým zážitkem.

Auta

Tabulka 2 - Auta

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
Materiál: (záchranný sbor) plast (nákladní vůz) dřevo Původ: (záchranný sbor) WOW (nákladní vůz) Adlabar Cena: (záchranný sbor 3ks) 1 717,- (nákladní vůz 1ks) 275,-	Materiál: dřevo Původ: Tilia Cena: (auto s vlekem) 650,- (auto) 400,-

Zdroj: vlastní zpracování

V mateřské škole jsem narazila na auta ze dvou různých materiálů. Auta z plastu pochází od značky WOW, kterou lze dohledat na internetu kde je uvedené, že k výrobě jejich hraček nejsou použity PVC plasty, ale jen vysoce kvalitní, velmi silné a nerozbitné materiály. Hračky od značky WOW jsou pravidelně testovány certifikovanými zkušebními a splňují vysoké celosvětové normy. Ke každému autu je přítomna i jedna figurka, která je podle mě pro děti největším lákadlem při hraní. Vzhledem k jejich velikosti jsou už ale některé figurky v mateřské škole poztrácené. Všechna auta od tohoto výrobce jsou na setrvačnicku a při jízdě vydávají zvuky. Tato funkce však děti omezuje při obyčejné jízdě autíčkem po koberci, protože jsou pak v porovnání s dřevěnými auty pomalejší a je třeba na ně působit větší silou. Další nevýhodou od dřevěných aut je jejich neopravitelnost.

Na autech ze dřeva je na první pohled díky sedřenému laku na hranách jasné, že jsou dětmi velice často používané. Auta pocházejí od firmy Adlabar, která preferuje dřevo pouze z české produkce a veškeré spoje jsou lepené jen ekologicky nezávadným lepidlem.

Auta z waldorfské mateřské školy od značky Tilia jsou vyrobeny z jasanového, dubového, ořechového nebo březové dřeva. Na hračkách je zachován klasický vzhled dřeva i struktura kůry, což přidává na jejich oblíbenosti u dětí. Auta jsou na omak velice příjemná a při rozbití lehce opravitelná.

Hudební nástroje

Tabulka 3 - Hudební nástroje

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: dřevo, kov</p> <p>Původ: neznámý</p> <p>Cena: neznámá</p>	<p>Materiál: dřevo, kov, kámen</p> <p>Původ: Tilia</p> <p>Cena: (metalofon z ušlechtilé oceli) 2 640,- (malý litofon) 2 770,-</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Hudební nástroje v mateřské škole jsou převážně ze dřeva a vzhledem k jejich barevnosti jsou pro děti i velice líbivé. Je zřejmé, že tyto Orffovy nástroje jsou už v mateřské škole poměrně dlouhou dobu, proto je třeba tyto hračky udržovat. Při pozorování hudebních nástrojů jsem si u několika z nich všimla olupujícího se barevného laku, který nevypadá dobře a vzhledem k věku dětí je možné nebezpečí jeho spolknutí. Bylo by vhodné z těchto poškozených nástrojů lak odstranit úplně,

nebo je natřít znovu. Taktéž jsem si povšimla jejich nesystematického skladování. Nástroje jsou při výběru nepřehledné a poházené přes sebe.

Waldorfská mateřská škola je oproti běžné mateřské škole v množství hudebních nástrojů podstatně chudší. Na druhou stranu se nástroje ve waldorfské mateřské škole nachází vždy uprostřed stolu pro děti, takže na ně mají možnost hrát kdykoliv a řádně je využít.

Metalofon je vyrobený z ušlechtilé oceli a pro jeho zvláštní povrchovou úpravu jsou tóny metalofonu průzračně jasné s dlouhým dozněním. Litofoon je vyroben ze štípané břidlice, která je pečlivě tříděna podle kvality tónu, který je překvapivě teplý a živý. Firma Tilia se v první řadě věnuje vývoji a výrobě hudebních nástrojů a nabízí pro zákazníky možnost dodat metalofony i litofony ve zcela individuálním ladění i rozsahu.

Z hlediska šetrnosti k přírodě i bezpečí dětí se přikláním k hudebním nástrojům z waldorfské mateřské školy. Metalofon ani litofoon nejsou zbytečně lakovány, zachovávají si původní vzhled dřeva, jsou věčné a jsou pro děti neobyčejnými nástroji, se kterými se doma ani jinde nemohou běžně setkat.

Vybavení kuchyňky (ovoce, zelenina)

Tabulka 4 - Vybavení kuchyňky

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: plast</p> <p>Původ: DANTOY</p> <p>Cena: (10 ks) 129,-</p>	<p>Materiál: polyester, polyesterová vlákna, plst'</p> <p>Původ: Ikea – Dukting, ruční výroba</p> <p>Cena: (14 ks) 179,-</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Sada ovoce a zeleniny do kuchyňky z plastu odpovídá správně strukturou a barvou pouze citrónu. Plastové hračky již po častém používání dětmi buď svou autentickou barvu ztratily, nebo se s ní ani nikdy nesetkaly. Ovoce a zelenina z plastu je omyvatelná, ale ne nerozbitná. Na většině těchto hraček je známka rozkousání nebo pomačkání od dětí, které nelze vrátit zpět. Ani na pohled tyto hračky nejsou nějak lákavé a jídlo připomínající. Internetová nabídka zaručuje u těchto hraček kvalitní plast a atesty bez PVC a ftalátů, které by pro děti mohly být nebezpečné, avšak o firmě DANTOY více nelze na internetu dohledat.

Sada ovoce a zeleniny z waldorfské mateřské školy, která je vyrobená z polyesteru, mu odpovídá jak barvou, tak strukturou. Ovoce a zelenina je na dotek na rozdíl od plastů měkká a teplá. Lze sadu prát a tím udržovat hračky čisté. Ve waldorfské mateřské škole jsou tyto pomůcky do kuchyňky převážně kupovány, ale najde se v košíku i jídlo vyráběné dětmi, paní učitelkou i rodiči. Z hlediska bezpečnosti i šetrnosti k přírodě je bezkonkurenčně vhodnější sada z polyesternu. Nehrozí, že by dítě ovoce nebo zeleninu rozkousalo nebo zmačkalo. Je zde možnost činností s rodiči, při kterých se můžou poničené hračky v kuchyňce opravovat nebo vyrábět a tím zvýšit nejen jejich životnost, ale také ušetřit přírodu od zbytečného odpadu.

Návod na domácí výrobu ovoce a zeleniny je dostupný na internetových stránkách www.pinterest.com.

Dřevěné kostky

Tabulka 5 - Dřevěné kostky

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
Materiál: dřevo Původ: (kostky) T-WOOD (kostky barevné 50ks) WOODY Cena: (kostky) 239,- (kostky barevné 50ks) 249,-	Materiál: dřevo (jasan, habr, buk) Původ: Tilia Cena: (15 ks) 1 900,-

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku z mateřské školy jsou přítomny barevné kostky, které jsou od značky WOODY. Hračky od této firmy jsou testovány na nejvyšší mezinárodní standard a většina je jich zařazena do programu „Bezpečná hračka“. Barva na kostkách je zdravotně nezávadná.

S dalšími dřevěnými kostkami, se kterými jsem se v mateřské škole setkala, jsou od firmy T-WOOD, od které mají ještě několik dalších hraček jako je například hrací stěna. Tyto kostky jsou taktéž přítomny ve waldorfské mateřské škole.

T-WOOD je firma, která v roce 2010 dostala statut chráněné dílny. Je taktéž držitelem ochranné známky na své dva produkty. I když je cena jednotlivých kostek podstatně vyšší, jsou velice kvalitní, nerozbitné a pro svůj typický vzhled dřeva a různorodou využitelnost jednou z nejoblíbenějších hraček ve školách.

Kostky od firmy Tilia mají svými tvary připomínat středověký hrad s gotickým průčelím. I pro jejich neobvyklý tvar se dají kostky variovat různými způsoby a v kombinaci s kostkami od firmy T-WOOD mají děti možnost zcela zapojit

svou fantazií. Kostky jsou ošetřeny bio olejem a jsou na omak i pohled zcela výjimečné.

Stavebnice

Tabulka 6 - Stavebnice

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: plast</p> <p>Původ: Wader</p> <p>Cena: 1 615,-</p>	<p>Materiál: dřevo</p> <p>Původ: Hape</p> <p>Cena: 2 957,-</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Plastová dráha patří v mateřské škole k jedné z nejoblíbenějších hraček. Díky různému zahnutí kusů dráhy mají děti možnost stavět dráhu i nad zemí. Tato stavebnice je od polského výrobce Wader, který na trhu existuje více než 27 let a dodává hračky po více než sedmdesáti zemích světa. Wader o svých hračkách říká, že jsou bezpečné, vysoce kvalitní a splňují standardy pro škodlivé látky a barviva. Je zde ovšem fakt, že některé kusy dráhy jsou již ve spojích polámané a mohou být pro dítě nebezpečné jak ostrými hranami, tak možností spolknutí ulomeného spoje. Poničené spoje jsou neopravitelné a musí se vyhodit.

Kuličková dráha od značky Hape je dobrou volbou při výběru stavebnice pro děti. Hape je firma, která vyrábí hračky z vysoce kvalitních materiálů, má unikátní design, nápady a ekologický přístup k životu. Díky těmto zásadám se Hape během posledních dvou desetiletí stala jednou z nejoblíbenějších a nejúspěšnějších firem ve výrobě dřevěných hraček dnešní doby. Ke kuličkové dráze mají děti obrázkový

návod, ale je zde možnost mnoha kombinací a tím pádem i zapojení celkové fantazie při stavění.

Domeček

Tabulka 7 - Domeček

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: plast</p> <p>Původ: SMOBY</p> <p>Cena: 6 799,-</p>	<p>Materiál: dřevo</p> <p>Původ: Tilia</p> <p>Cena: neznámá</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Plastový domeček pochází od francouzské firmy Smoby. Na jejich stránkách se lze dočíst, že hračky jsou vyrobené z kvalitních materiálů, které jsou zpracovány do atraktivního nenapodobitelného francouzského designu. Domeček opravdu působí na první pohled dobře. Je barevný, útulný, ale na rozdíl od dřevěného domečku nenabízí dětem žádný smysl pro představivost a fantazii.

Dřevěný domeček lze neustále poupravovat. Děti mají ve waldorfské mateřské škole šátky, kterými si domeček zkrášlují a vylepšují. Vstup do domečku je na tolik prostorný, aby se do něj vešlo křeslo, což u plastového domečku nelze. Boční strany domečku od firmy Tilia jsou zhotoveny ze dvou polic, které děti mohou využít jako postýlku ať už pro sebe nebo pro své hračky. Z hlediska mnohočetné využitelnosti i šetrnosti k přírodě bych se při výběru přikláběla k dřevěnému domečku. Zachování přirozené barvy a struktury dřeva s několika rekvizitami, které dělají domeček útulným, je určitě po stránce estetické pro děti mnohem zajímavější a lákavější oproti domečku ze zeleného a červeného plastu.

Obchod

Tabulka 8 - Obchod

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
Materiál: dřevo	Materiál: dřevo

Zdroj: vlastní zpracování

V obou mateřských školách jsou obchůdky pro děti zhotoveny ze dřeva, což je z hlediska šetrnosti k přírodě velké plus. Při svých praxích v mateřské škole jsem si všimla, že děti zde svoji volnou hru vůbec netráví. Bylo by vhodné ho udělat pro děti zajímavější, aby se jim líbil a chtěly si v něm hrát. Při činnosti s dětmi nebo rodiči by stačilo nějaké části hracího koutku natřít jinou barvou. Pro děti by se tak stal obchůdek ve třídě něčím novým a neokoukaným. Každé dítě by z domu mohlo přinést rekvizitu, která do obchodu neodmyslitelně patří, jako je například kelímek od jogurtu, prázdné plastové lahve, hrnec. Děti by je při této činnosti mohly i nějak ozvláštnit, natřít je, něco vyrobit, aby obchůdek zase oživil. S tím souvisí i to, že by si děti svých ručně vyrobených věcí do svého obchůdku více vážily a měly z nich při hraní radost.

Skládačky

Tabulka 9 - Skládačky

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
<p>Materiál: dřevo</p> <p>Původ: Goki</p> <p>Cena: 529,-</p>	<p>Materiál: dřevo (jasan, bříza, javor, borovice)</p> <p>Původ: Tilia</p> <p>Cena: 715,-</p>

Zdroj: vlastní zpracování

V obou školkách jsem se setkala se skládačkami ze dřeva.

Barevná věž se střechou je hlavolam pro malé i větší děti. Pochází od firmy Goki, z které mateřská škola kupuje mnoho nejrůznějších hraček. Hračky odpovídají normě EN 71. Svou bezpečnost a nezávadnost výrobků testují v nezávislých laboratořích. Hračky jsou moderní, kvalitní, dřevěné a ošetřené nezávadnými materiály. Některé výrobky jsou označeny pečeti kvality „Spiel gut“ a nově také fair trade zbožím.

Waldorfská mateřská škola preferuje hračky od firmy Tilia a ani tato skládačka v podobě mostu nebo jeskyně (při rozsunutí) není výjimkou. Děti tuto skládačku využívají jako střechy k obyčejným kostkám, vytvářejí z ní různé obrazce i pozadí pro malé betlémy nebo jiná sváteční prostředí.

Z hlediska šetrnosti k přírodě i bezpečnosti k dětem jsou obě skládanky vynikajícím zpestřením pro jejich hry ve třídě. Trénují trpělivost, představivost, soustředění, logiku i koordinaci oka a ruky.

Míčky

Tabulka 10 - Míčky

Mateřská škola	Waldorfská mateřská škola
	
Materiál: plast Původ: neznámý Cena: (100 ks) 189 – 399,-	Materiál: bavlněná příze, rýže, hrách Původ: ruční výroba Cena: 0,-

Zdroj: vlastní zpracování

Míčky z plastu jsou nyní přítomny v každé mateřské škole. Mají pestré barvy, které jsou pro děti velice přitažlivé. Dohledat původ těchto míčků na internetu není kvůli nepřebernému množství téměř možné. Proto, zdali jsou tyto hračky z hlediska zdraví pro děti bezpečné, není jasné. Vzhledem k plastům, ze kterých jsou tyto míčky vyrobené, vylučují veškerou šetrnost k životnímu prostředí. Jde lehce poničit jejich tvar pouhým větším stlačením, často se dá tento plast poškrábat a ve většině případu tyto hračky nejdou vrátit do původního stavu. Proto se z nich poměrně spěšně stává odpad, s kterým se příroda dlouhou dobu vypořádává.

Alternativou míčků z plastu jsou ručně háčkované míčky z bavlněné příze. Tyto míčky mají mnohočetně vyšší využití ve školce jako třeba závaží při stavění domečku. Lépe se s nimi manipuluje, hází, jsou příjemnější na omak. Lze porovnávat jejich hmotnost, vyrobit si je přímo v mateřské škole a plnit je s dětmi nejrůznějšími luštěninami. Jsou lehce opravitelné, proto je jejich životnost ve školce podstatně vyšší. Další výhodou je jejich cena oproti plastovým míčkům. Z hlediska bezpečnosti k dětem i šetrnosti k přírodě jsou zcela bezzávadné, lehce rozložitelné, a i na pohled je bavlněná příze, která může mít všelijaké barvy, mnohem hezčí a lákavější než pouhý plast.

Hračky v mateřské škole

Při pozorování v mateřské škole jsem se setkala s velkým množstvím hraček, na kterých je vidět, že dříve byly u dětí velice oblíbené. Tyto hračky patří mezi hračky velice kvalitní, z kvalitního materiálu jako je dřevo, avšak i je, je třeba udržovat a občasné kontrolovat jejich stav. Jako příklad poslouží obrázek č.1, na kterém je znatelné oškrábání laku. Pro děti už takto odřené hračky nejsou přitažlivé, a tak je tato stavebnice uložená v šuplíku, kde je na ní dětmi často zapomínáno. Stačilo by pouze barvu odstranit a kousky stavebnice znovu natřít, popřípadě jejich barvu oživit. Vhodné by bylo, aby se do činnosti opravy hraček zapojila učitelka nebo rodiče za přítomnosti dětí, pro které bude tato činnost jedinečným přínosem.

Na obrázku č. 2 jsou některé kusy lega rozlámané. Takto poškozené plastové kostky mohou být pro děti z hlediska zdraví velice nebezpečné. Plastový výřezek může být jednak velice ostrý a dítěti hrozí pořezání se o něj, ale také je zde možné zadušení při jeho spolknutí. Když už jsou kostky z takto nekvalitního materiálu, který má tendenci se odlamovat, je dobré je kontrolovat a třídit co možná nejvíce, nebo je dětem ke hraní nedávat vůbec.

Tabulka 11 - Špatný stav hraček

Zdroj: vlastní zpracování

Dalším nezdarem jsou v mateřské škole hračky, které jsou pouze náhražkou kvalitních stavebnic, jako je ukázka na obrázku č. 3. Tyto stavebnice vypadají na předloze velice atraktivně, avšak opak je pravdou. Jsou sice neobvyklého vzhledu a

pro děti výjimečné, ale na manipulaci s nimi velice těžké. Při skládání i rozkládání jdou od sebe kousky stavebnice velice ztuhla a je potřeba na ně vynaložit velké síly. Z hlediska šetrnosti k přírodě jsou tyto stavebnice taktéž fiaskem, plast je nekvalitní a jeho původ na internetových stránkách ani nelze dohledat. Vzhledem k mým praxím jsem mohla být svědkem toho, když děti tyto kostky dostaly nově do třídy. Děti z nich byly z počátku nadšené, ovšem po několika manipulacích s nimi tyto kostky zůstaly uložené v šuplíku a poté jsem již nezaznamenala nikoho, kdo by si s touto stavebnicí hrál.

Hračka, pomocí které si předškolní děti mohou osvojovat předmatematické dovednosti (obrázek č. 4), je na první pohled pro děti velice zajímavá a poutavá. Je ovšem taktéž zbytečně zhotovena z plastu. Alternativou takovéto hračky by přitom stačily nasbírané oblázky, na které by se oči příšerek nakreslily lakem na nehty. Zhotovování takovýchto příšerek by pro děti mohlo být zajímavou činností, která by se dětem určitě líbila a hračka vytvořená samotnými dětmi by ve třídě dostala taktéž úplně jinou hodnotu než hračka kupovaná, při které nemusely vynaložit žádné úsilí. Oblázky jsou oproti plastu na omak mnohem příjemnější a náklady na jejich výrobu jsou takřka nulové.

Tabulka 12 - Hračky z umělých materiálů

Zdroj: vlastní zpracování

Lze se v mateřské škole také setkat s hračkami, které jsou velice kvalitní a z hlediska bezpečnosti dětí a šetrnosti k přírodě jsou zcela neškodné. Mnoho takovýchto hraček pochází od firmy Goki, která vyrábí hračky ze dřeva. Jsou moderní, nápadité a krásné na pohled i omak. Jako příklad poslouží obrázek č. 5. Oblékání medvídků cvičí nejen jemnou motoriku, ale také fantazii a trpělivost. Takovouto hračku lze využít vzhledem k jejich velikosti i jako panenky do dětského domečku. S hračkou takového typu se děti setkají málo kdy, proto pro ně může být svou neokoukaností velice atraktivní a nová. Medvídci mají navíc ohebné končetiny, což je další předností samotné hračky.

Další hračky přítomné v mateřské škole, které lze díky své kvalitě a materiálu vyzdvihnout, jsou od značky WOODY na obrázku č. 6. Ta stejně jako firma Goki zaručuje bezpečnost garantovanou certifikací oprávněným pracovištěm a většina jejich výrobků je zařazena do programu „Bezpečné hračky“.

Tabulka 13 - Dřevěné hračky

Zdroj: vlastní zpracování

Opakem těchto kvalitních hraček v mateřské škole jsou přítomné i hračky nekvalitní, a to z větší části. Jako je pro příklad hračka na obrázku č. 7.

Plastové dlaně mají děti navlékat na provázek, tím cvičit jemnou motoriku a trpělivost. Už na první pohled je tato hračka nevkusná a dá se velice snadno nahradit. Alternativou navlékání kousků plastu na provázek by mohly být například

korálky. Ty mohou být klasické skleněné nebo vyrobené dětmi z keramiky, popřípadě by korálky mohly být nahrazeny obyčejnými těstovinami, které si děti mohou nabarvit. Vzhledem k cenové nenáročnosti by takovéto výrobky mohly být dárkem, například pro maminky, z kterého by měly děti oproti dlaním z plastu, které musí ve školce zanechat, podstatně větší radost.

V mateřské škole jsem se taktéž setkala s nepřeborným množstvím hraček, při nichž je potřeba asistence učitelky. Hračky, se kterými děti neví, jak pracovat, jsou pro ně nepotřebné a nezajímavé. Proto jde také z velké části o učitelku a její postoj a přístup k těmto hračkám. Zda nabídne dětem i hry kolektivní a vyhradí si na jejich využití dostatečný čas. Ze svých zkušeností z praxí vím, že jen málo učitelek nabízí při volné hře i hračky takového typu. Tyto hračky pak ve skříních leží dlouhou dobu ladem a jsou ve třídách poměrně zbytečné. Proto je zapotřebí, aby si učitelky dobře rozmýšlely, jaké hračky do třídy chtějí a zda se postarají o to, aby byly dětmi plně využívány nebo ne. Pro příklad takovéto hračky poslouží obrázek č. 8.

Tabulka 14 - Hračky z umělých materiálů

Zdroj: vlastní zpracování

Hračky ve waldorfské mateřské škole

Vzhledem k tomu, že waldorfská mateřská škola patří k alternativám výchovně vzdělávacího programu, který se snaží o rozvoj člověka v jeho celistvosti, především nápodobou, je i prostředí a pomůcky pro děti, které využívají ve svých

hrách, vyrobené především z přírodních materiálů a původní kvalitě. Tyto předměty pak dětem zprostředkovávají přirozené informace o světě, které v sobě nesou jakousi „životní sílu“, která oslovuje jejich smysly.

Proto bych ráda nadnesla několik hraček, které mohou být inspirací a alternativami hraček nekvalitních.

Prvním příkladem na obrázku č. 9 jsou maňásci. Tyto hračky jsou plstěné a uháčkované z ovčí vlny. Z toho důvodu nijak nezatěžují životní prostředí, v kterém jsou lehce rozložitelné a v mateřské škole lehce opravitelné. Na omak je materiál velice měkký, teplý a příjemný. Z hlediska estetického jsou taktéž všechny figurky velice hezké, zvířátka si jsou sobě podobná, barvy jsou v něžném nekřiklavém tónu. I přes to, že maňásky waldorfská školka dostala darem, je možné si s trochou šikovnosti paní učitelky nebo rodičů vyrobit podobné a jejich cena bude víceméně pořád nulová.

Dalším hezkým příkladem takovýchto figurek je na obrázku č. 10. Tyto hračky vyrobila pro děti sama učitelka při slavnosti tří králů. Tyto hračky jsou schované přes rok v krabici a vyndávají se ven jen okolo Vánoc, když přijde jejich čas. Paní učitelka sama přiznala, že je děti milují a každoročně se na hraní si s nimi velice těší.

Tabulka 15 - Plstěné hračky

Obrázek č. 9

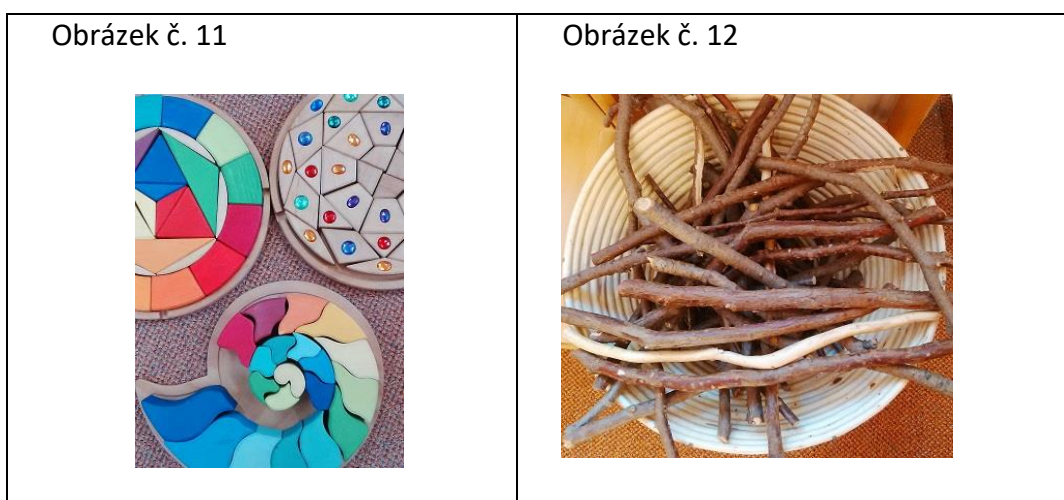
Obrázek č. 10

Zdroj: vlastní zpracování

Waldorfská mateřská škola vybavuje své třídy převážně hračkami z chráněné dílny Tilia. Ta se specializuje na vývoj a výrobu hudebních nástrojů, vedle toho ale vyrábí hračky, výukové pomůcky pro školy i nábytek. Tato firma si zakládá na tom, aby byly výrobky zhotoveny výhradě z přírodních materiálů, jako je dřevo, kov a kámen. Výrobky jsou vysoce kvalitní a mají elegantní a harmonický design. Jako příklad postačí obrázek č. 11. Jedná se o několik stavebnic, které lze stavět do různých obrazců, ale také je využít při stavění jako kostky.

Další neobvyklou hračkou, se kterou jsem se v jiné mateřské škole nesešla, jsou klacíky, s kterými si děti mohou ve třídě běžně hrát (obrázek č. 12). Ty mají funkci hraček stejně hodnotných jako je například autíčko, ne-li víc. Klacíky dětem dávají možnost manipulace s věcí, kterou lze opracovávat, různě brousit, seškrabávat její kůru. Mohou z ní stavět domečky, ohniště, i je jinak využívat. Práce s takovouto přírodninou v dětech buduje vztah k přírodě, dává jim možnost uvědomit si, jakou využitelnost mají tyto na první pohled obyčejné věci, které jsou pro ně mnohokrát více hodnotné a přitažlivé než kdejaká plastová, křiklavá hračka.

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyužívanější hračkou dětmi ve třídě waldorfské mateřské školy jsou šátky, ty mají děti k dispozici kdykoliv, v různých pastelových jemných barvách (obrázek č. 13). Děti je využívají pro hru na princezny, rytíře. Pomocí nich také upravují ve třídě svůj dřevěný domeček. Učitelka šátky denně využívá k řízeným činnostem i cvičení. Šátky jsou další pomůckou nebo hračkou, která je z hlediska šetrnosti k přírodě a bezpečnosti k dětem zcela v pořádku. Jsou opravitelné a pokud se poškodí, lze je ještě dál využít na pracovní činnosti.

Waldorfská mateřská škola vzhledem ke svému alternativnímu a zcela jinému vzdělávání, preferuje mnoho uměleckých činností. Pro tyto činnosti jsou nezbytné potřeby, které kupuje od firmy Mercurius. Tato firma sídlí v Berlíně a je hlavním a předním poskytovatelem dodávek pro waldorfské školy po celém světě. Všechny její výrobky podrobuje rozsáhlým testování jak bezpečnosti, tak životního prostředí. Nabízí klasické školní potřeby, hračky i školní nábytek.

Od firmy Mercurius pochází například tkalcovský stav (obrázek č.14). Děti si bez jakékoliv pomoci učitelky mohou zkusit výrobu koberečků. Tato činnost prý podle učitelky děti velice baví a je pro ně velice zajímavá a neobvyklá. Každý svůj kobereček také v mateřské škole využívá a dětem, kteří odchází do základní školy, je kobereček darován. (Obrázek č. 15)

Obrázek č. 13

Obrázek č. 14

Obrázek č. 15

Zdroj: vlastní zpracování

3.4. Rozhovory

Rozhovory s učitelkami MŠ

1. Vybíráte si hračky pro svou třídu z předložených katalogů paní ředitelkou, nebo máte ve výběru úplnou volnost?

Tabulka 18 - Rozhovor 1

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<i>„Nejčastěji z katalogů. Na začátku školního roku nebo na konci školního roku, aby byly nové do příštího.“</i>	<i>„Mám ve výběru úplnou volnost.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Je zřejmé, že učitelka v mateřské škole nemá ve výběru hraček, na rozdíl od učitelky z waldorfské mateřské školy, úplnou volnost a vybírá hračky do své třídy z katalogů předložených ředitelkou.

2. Co má pro Vás největší význam při výběru hračky do své třídy?

Tabulka 19 - Rozhovor 2

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<i>„Aby byla užitečná, aby byla pro děti nová tím způsobem, že je neokoukaná. Snažíme se pořizovat hračky ty, který děti nemají doma, aby měly různorodost při výběru a životnost. Hlavně koukáme na životnost a jestli je to užitečný.“</i>	<i>„No já si vybírám hračky podle toho, podle dětí, který mám ve třídě, podle toho, jaký mají zájmy a co je zajímavá a podle toho, co mám pocit, že mi chybí. Nebo čím bych mohla obohatit tu nabídku aby, abych mohla podnítit a zaujmout konkrétní děti, který tam mám. A tím se to rozrůstá vlastně.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Obě učitelky se snaží vybírat hračky, které by děti nějak zaujaly. Na odpovědích lze vidět, že učitelka z waldorfské mateřské školy se snaží pro hračky rozhodovat podle dětí a jejich zájmů, učitelka z mateřské školy se na místo toho rozhoduje spíše podle toho, aby hračky pro děti byly něčím novým, neokoukaným a různorodým.

3. Hraje cena, při koupi nové hračky do třídy, velkou roli?

Tabulka 20 - Rozhovor 3

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<p><i>„Jak kdy, někdy, když se neponičí během roku spoustu hraček, tak máme na výběr tu možnost koupit kvalitnější věc. A když se to holt stane, že děti rozbijou víc hraček, tak se jich musí nakoupit víc.“</i></p>	<p><i>„Nehraje. Spíš jde o to, říct si smysl ty hračky a co by to mohlo přinést a pak se zvažuje, jestli bysme do toho šli nebo ne a asi ta cena není problém, ale potřebuju mít opravdu k tomu důvod. Že jako mi přijde, že je to důležitá věc, nebo že tam není zastoupena. Ale asi jakoby je to trošku jiný v kontextu, protože jsme waldorf a máme hodně svých hraček vlastně vlastnoručně vyráběnejch, takže se to jakoby vyváží tím, že si spoustu věcí můžeme samy udělat a vyrobit, a buď si můžem i udělat nějakou polotovar, třeba typu ty hračky drahý, ale to už jsou většinou nějaký sety, který třeba právě vyrábí Mercurius a jsou nějak nevím, certifikovaný a velmi náročný si je vyrobit, tak do toho jdem. Teď jsme třeba koupili obrovskou kuličkodráhu pro ty třídy, že to je jako zaseovej prvek.“</i></p>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Cena za hračku je pro učitelku v mateřské škole rozhodující a orientuje se podle toho, kolik hraček se v daný rok rozbije. Pro učitelku z waldorfské mateřské školy cena hračky není rozhodující, pokud má důvody ji koupit a je si jistá, že bude dětmi využívána a obohacující. Vzhledem k tomu, že je waldorfská mateřská škola schopná, vyrobit si spoustu hraček sama, má možnost kupovat hračky dražší a kvalitní.

4. Jakou životnost má hračka ve třídě?

Tabulka 21 - Rozhovor 4

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<i>„To je hodně různý. Většinou ty plastový věci vydrží, jako hezky vypadající takových pět let. Čtyři, pět let, ale dřevěný věci ty drží.“</i>	<i>„My tady máme spoustu hraček, který maj výhodu v tom, že jsou právě vyráběný ručně, to znamená, že jsou opravitelný a nebo, že se některý díly daj dodělat jakoby v průběhu, že se dožívaj ty hračky hodně dlouhý doby. A jediný co, tak že se občas třeba ztratí nějaký dílek z nějaký, ale vesměs máme všechny přírodního ražení, takže to není tak že by rozbila a byla k vyhození. Že se z ní stává pak třeba i jiná věc. když autu upadne kolo, buď to opravíme na ponku a nebo si s tím hrajou v rámci stavebnic.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Učitelka mateřské školy si je vědoma malé životnosti hraček z plastů, ať už jde o jejich rozbití nebo vyblednutí. Upřednostňuje hračky z přírodních materiálů jako je dřevo. Vzhledem k tomu, že se ve waldorfské mateřské škole plastové hračky nenacházejí, se k nim paní učitelka nevyjadřuje vůbec. Naopak se snaží vysvětlit, že hračky z přírodních materiálů nejen vydrží, ale jsou taktéž opravitelné nebo použitelné jinak, a tím se jejich životnost ve třídě prodlužuje.

5. Hračka z jakého materiálu podle Vás vydrží nejvíce?

Tabulka 22 - Rozhovor 5

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<i>„No určitě z přírodních materiálů, dřevěný. Ale bohužel tam je to rozmezí té ceny.“</i>	<i>„To už jsem tak nějak řekla, že mi přijde, že ta dřevěná je taková, že má i kvality, že je trvalá, je pevná a že se možná časem jako obrousí nebo má v sobě nějaký jakoby šmouhy, ale vlastně, když se rozbije, tak vždycky se z ní ještě něco dá udělat. Nikdy to není, že by byla úplně na vyhození. A vlastně děti i hrozně baví, trošku jakoby být v té roli toho tatínka a třeba mít tu možnost, protože tady máme taky opravdový nástroje, tak jakoby opílovat, obrousit, slepit, stáhnout do svěráků, že je to zajímavá, aby ta věc mohla znova fungovat.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Je zřejmé, že učitelka mateřské školy vzhledem k životnosti hračky ve třídě, preferuje hračky ze dřeva, ale pozastavuje se nad její cenou, která je podstatně vyšší oproti hračkám z umělých materiálů. Učitelka waldorfské mateřské školy poničené hračky z přírodních materiálů zapojuje do činností s dětmi, v kterých se pokouší je opravit nebo jim dát jinou využitelnost ve třídě.

6. Jak často hračky vyhazujete, kontrolujete, udržujete jejich stav?

Tabulka 23 - Rozhovor 6

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<i>„Kontrolují se každý prázdniny. Na konci roku si je zkontrolujeme my a o prázdninách provozní čistí všechny hračky komplet a kontrolují, a jednou za dva roky se píše seznam. Každá hračka je očíslovaná, každá stavebnice a podle seznamu se to kontroluje a vyřazuje.“</i>	<i>„No určitě je to na třídní učitelce, která i ten den opouští tu třídu, že si to prochází. Stane se, že občas se nějaká hračka, něco s ní stane, tak i děti choděj, že je to potřeba zašít, zalepit, a takže nějaký takovej ten přehled člověk má a vždycky tak jednou dvakrát do roka si i společně s kolegyněmi jako říkáme stav těch věcí.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Již v metodě pozorování jsem upozornila na několik hraček, které byly rozbité, ale dětem stále k dispozici. Tento rozhovor mi taktéž potvrdil, že hračky se kontrolují až v čas prázdnin, kdy je pro třídění některých hraček už pozdě a měly by být vytříděny daleko dříve. Jak správně učitelka z waldorfské mateřské školy poznamenala, je kontrola hraček věc učitelky, která má o hračkách přehled každodenně a hračky si prochází co možná nejvíce.

7. Dokázala byste vyjmenovat tři nejoblíbenější hračky dětí?

Tabulka 24 - Rozhovor 7

Učitelka č.1	Učitelka č.2
<p><i>„Tak děti maj z konstruktivních her rádi hlavně lego duplo, polygony, barevný sklíčka a mají hodně rády molitany, ty tu máme docela dlouho.“</i></p>	<p><i>„Já nevím jestli je to považovaný jakoby úplně za hračku, že to je takovej herní prvek. Máme hedvábný šátky a to je vlastně zdrojem ohromný fantazie, že to děti hodně často nosí na sobě, dělaj si šaty, šátky, šály, jsou rytířema, princeznama, královnama a je to jako. Ty šátky se tady pořád hejbou, že to jako je hodně. A ty klasický dřevěný kosky, tak ty taky dost. A třetí, no, nevím asi i by to mohla bejt i ta panenka, šitá, nebo věci v kuchyňce, ale jo, že maj hodně takový ty archetypy pak těch her, maminka, tatínek a rodina a vaření, ale i ta hračka vždycky přinese motiv tý hry.“</i></p>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Za oblíbené hračky učitelka z mateřské školy považuje převážně ty z umělých nekvalitních materiálů. Z pozorování jsem zjistila, že se v mateřské škole nejedná o originální stavebnici lego, nýbrž o pouhou náhražku této kvalitní a nerozbitné stavebnice. Z tohoto důvodu jsou některé kusy kostek polámané a ve špatném stavu. Ve waldorfské mateřské škole si z rozhovoru můžeme opět povšimnout, že děti dávají přednost hračkám, které jsou finančně nenáročné a pro jejich hru daleko využitelnější.

1. Odkud kupujete hračky do tříd mateřské školy? Preferujete katalogy jednotlivých firem nebo spíše internetové nabídky?

Tabulka 25 - Rozhovor 8

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<p>„Já nevím, někdy z internetové nabídky, někdy z katalogových firem, ale vždycky je potřeba vědět, co kupuji, jak se to hraje, co to rozvíjí než koupím hračku, tak o ní musím napřed něco vědět.“</p>	<p>„Tak internetový nabídky minimálně. Katalogy, někdy přijdou, ale spíš se ozývají telefonicky firmy a nabízejí osobní setkání a pak přivedou vlastně ty hračky ukázat, tak to je úplně nejčastější. Ale máme samozřejmě už své vytipované dodavatele, jako třeba chráněný dílny, protože máme specifický výběr hraček. Takže úplně že by nás nalákala nějaká internetová nabídka, tak to minimálně, se to stává.“</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Ředitelka Mateřské školy kupuje hračky do tříd z internetu i katalogů. Ředitelka waldorfské školy minimálně. Má své vytipované dodavatele a pojem o jiných a nových hračkách získává z osobních setkání od dodavatelů, kteří svoje výrobky přijdou představit.

2. Jakou firmu preferujete nejvíce a proč?

Tabulka 26 - Rozhovor 9

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<p>„Nemám žádnou firmu, kterou bych chtěla preferovat. Preferuju hračky, který rozvíjí. Když to rozvíjí od všech firem, tak budu od všech firem brát hračky.“</p>	<p>„Máme třeba Tili, protože to je firma, která se zabývá hudebními nástroji ze dřeva a pak na hračky si vzpomenu, Mercurius.“</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Výběr hraček v mateřské škole je rozmanitý, proto ředitelka nedokázala na otázku odpovědět. Prostřednictvím pozorování jsem několik firem, od kterých mateřská škola nakupuje, hračky dohledala. O firmě Tili a Mercurius, které upřednostňuje waldorfská mateřská škola, jsem se již několikrát zmínila při pozorování.

3. Jaký je zhruba roční rozpočet na hračky do každé třídy?

Tabulka 27 - Rozhovor 10

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<p><i>„Se zamyslím teď kon jo? Já mám pocit, že ty hračky ono je to rok od roku různý, ale tak deset tisíc určitě jako za rok tady jsou. Na jednu třídu. Protože jedna hračka, třeba ta magnetická támhle, jedna krabice stojí pět tisíc. Takže né vždycky se kupujou za pět tisíc ale opravdu jako do těch deset tisíc ta tý jedny třídě fakt jako jednou za rok jako to tam je, je to strašně drahý, protože všechny ty hračky musí mít nějaký atesty a musí prostě splňovat něco. Musej bejt bez závady, bez nějakýho barviva a tak, takže to je prostě drahý. Ať jsou to hračky do třídy, nebo hračky na zahradu. Nebo zahradní prvky jako takový.“</i></p>	<p>„Se musím rozhlídnout, protože bych musela jinak se podívat do souhrnu harmonogramu, co máme jako soupis majetku. Tak odhaduju pět tisíc na třídu.“</p>

Zdroj: vlastní zpracování

Pozorování: V mateřské škole je roční rozpočet na třídu 10 000 korun, ve waldorfské škole 5 000 korun.

4. Jak často se kupují, obměňují hračky v Mš?

Tabulka 28 - Rozhovor 11

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<i>„Průběžně, během celého roku, vždycky když se objeví nějaká hračka, která je zajímavá, kterou by jsme chtěli, tak si ji prostě pořídíme.“</i>	<i>„Maximálně dvakrát za rok.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Do mateřské školy se kupují hračky celoročně, do waldorfské pouze dvakrát za rok.

5. Kontrolujete stav hraček vy, nebo dáváte důvěru učitelkám?

Tabulka 29 - Rozhovor 12

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<i>„Učitelky. Učitelky na třídě. Protože každá učitelka na třídě ví, jak ta hračka funguje a nebo jestli už nefunguje.“</i>	<i>„Učitelkám.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: V obou mateřských školách kontrolují stav hraček učitelky.

6. Koupi nových hraček do tříd rozhodujete Vy nebo veškerý výběr necháváte na učitelkách?

Tabulka 30 - Rozhovor 13

Ředitelka č.1:	Ředitelka č.2:
<i>„Radím se s učitelkama.“</i>	<i>„Společný rozhodnutí. Učitelky dávají návrhy a pak to na našich společných konferencích pedagogických projednáváme, konzultujeme dohromady i se učitelky navzájem inspirují, může se k tomu každý vyjádřit, ale samozřejmě, větší váha je na tý třídní učitelce, co si vybrala, protože to má většinou dobře promyšlený.“</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: O koupi hraček do tříd rozhodují v obou mateřských školách učitelky, které se společně s ředitelkou radí.

4. DISKUZE

Prostřednictvím kvalitativního výzkumu, který byl v praktické části použit, jsem mohla vyhodnotit aktuální stav hraček ve dvou, mnou vybraných mateřských školách. Pozorováním v klasické mateřské škole a waldorfské mateřské škole jsem tak mohla odhalit veliké rozdíly nacházející se mezi hračkami. Waldorfská mateřská škola patří k alternativním systémům, a z tohoto důvodu jsou její pomůcky především z přírodních materiálů. Díky dobrému výběru takto rozdílných mateřských škol bylo možné lehce najít alternativy kvalitních hraček za hračky nekvalitní, které jsou uvedeny přímo v praktické části.

Dospěla jsem ke zjištění, že klasická mateřská škola se v oblasti hraček nad hlediskem bezpečnosti pro děti a šetrnosti k přírodě spíše nezamýšlí. To lze dokázat tím, že se na fotografiích, které v mateřské škole byly pořízeny, objevují hračky poškozené a převážně vyrobeny z nekvalitního plastu, který má tendenci se lámat nebo ztrácet svoji barvu. V mateřské škole jsem se setkala s certifikovanými hračkami z přírodních a kvalitních materiálů, ale jejich počet je oproti nekvalitním hračkám výrazně nižší.

Waldorfská mateřská škola ve vyhodnocování stavu hraček dopadla zřejmě lépe. Tato mateřská škola by se dala brát jako vzor toho, že lze mít ve třídě jen kvalitní hračky, jak z hlediska bezpečnosti pro děti, tak celkové šetrnosti k přírodě. Nesetkala jsem se zde s hračkou poškozenou ani zhotovenou z materiálu, který by nebyl ohleduplný k životnímu prostředí.

Výsledky rozhovorů, které jsem vedla s učitelkami a ředitelkami z obou mateřských škol, poukazují na velké rozdíly ve výběru hraček.

V klasické mateřské škole bylo zjištěno, že při kupování hraček jde o to, aby pro děti byly hračky nové, různorodé, něčím zaujaly a doma se s nimi nesetkaly. Proto se ředitelka společně s učitelkami snaží kupovat hraček co možná nejvíce a také dokupovat ty hračky, které se během častého používání poškodí. I když je v mateřské škole rozpočet na hračky o polovinu vyšší (zhruba 10 000 Kč) než ve waldorfské škole, nachází se v ní právě hračky nekvalitní. Například se zde objevují

nekvalitní stavebnice, které jsou pouhou náhražkou kvalitních, ale pro jejich přijatelnější cenu lze těchto hraček koupit více.

Ve waldorfské mateřské škole se učitelka zamýšlí nad hračkami ze strany dětí. Zohledňuje jejich zájmy, všímá si, co je baví a podle toho hračky do své třídy kupuje. I přes to, že je jejich rozpočet zhruba 5 000 korun na jednu třídu (o polovinu méně než v klasické mateřské škole) za rok, dokáže si waldorfská mateřská škola pořídit drahé, kvalitní hračky, o kterých je přesvědčená, že pro děti budou velkým přínosem a budou mít ve třídě dostatečné využití. To dokazuje fakt, že si spoustu hraček dokáže waldorfská mateřská škola vyrobit sama, ať už v činnostech s dětmi, s rodiči, nebo pouze šikovností učitelky a tím ušetřit peníze na takto finančně náročné hračky.

Ukázalo se, že v obou mateřských školách je možné vidět velký rozdíl v množství hraček ve třídách. Klasická mateřská škola má oproti waldorfské, hraček podstatně více. Z toho je zřejmé, že klasická mateřská škola se při koupi nových hraček do tříd soustředí spíše na kvantitu, oproti waldorfské mateřské škole, která upřednostňuje kvalitu.

ZÁVĚR

O tom, jak je hračka pro dítě důležitá není pochyb. Brát však hračku z hlediska bezpečnosti pro dítě a šetrnosti k přírodě už tak samozřejmé není.

Cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení stavu hraček v dnešních mateřských školách. Zjistit, jaké faktory hrají roli při koupi nových hraček do tříd a zda se učitelky a ředitelky těchto mateřských škol nad hlediskem bezpečnosti pro děti a šetrnosti pro přírodu zamýšlejí.

K dosažení stanovených cílů praktické části této bakalářské práce byla použita metoda kvalitativního výzkumu v rámci pozorování a polostrukturovaných rozhovorů s učitelkami z rozdílných mateřských škol. Z pozorování v jednotlivých třídách byl stav hraček vyhodnocen a díky tomu bylo možné hledat i alternativy kvalitních hraček k hračkám nekvalitním.

Rozhovory ukázaly, jaké faktory hrají při výběru hraček do tříd u učitelek a ředitelek z mateřských škol, největší roli.

O škodlivých látkách, které se v hračkách pro děti mohou objevovat i o jejich dopadu na životní prostředí, existuje jen velmi málo materiálů, které se touto problematikou zabývají. Proto navrhuji, aby se prostřednictvím brožur, přednášek a odborné literatury dostala tato problematika co možná nejvíce do povědomí nejen učitelkám z mateřských škol, ale také široké veřejnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

1. MIŠURCOVÁ, Věra, Jiří FIŠER a Viktor FIXL. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. Knihy pro rodiče (SPN). ISBN n.
2. NAŘÍZENÍ VLÁDY. O technických požadavcích na hračky. č.86/2011, Sb. ISBN n.
3. OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Praha: Portál, 2003. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 80-7178-847-3.
4. ELMANOVÁ, Olga. *Dítě a hračka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. Rodičům o výchově dětí. ISBN n.
5. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník. 7.*, aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
6. SOUKUPOVÁ, Věra, Irena VACKOVÁ a Helena JALOŠEVSKÁ. *Správná hračka pro dítě i pro přírodu*. České Budějovice: Rosa, 2015

Internet

7. Hračky. *ITC - Institut pro testování a certifikaci a.s.* [online]. [cit.2017-06-01]. Dostupné z: <http://www.itczlin.cz/cz/certifikace-hracky>
8. Označení CE a související předpisy. *BusinessInfo.cz*[online]. [cit.2006-01-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/oznaceni-ce-a-souvisejici-predpisy-5121.html>
9. Bezpečná a kvalitní hračka. *Program česká kvalita*[online]. 2010 [cit.2016-27-12]. Dostupné z: <http://ceskakvalita.cz/spotrebitele/znacky/bezpecna-a-kvalitni-hracka/3>
10. Správná hračka. *Sdružení pro hračku a hru*[online]. [cit.2008-15-10]. Dostupné z: http://www.sdruzenihracky.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=39:sprvnhraa&catid=18:sprra&Itemid=37

11. 3 přednosti dřevěných hraček. *Agátin svět*[online]. 2017[cit.2017-20-05].
Dostupné z: <https://www.agatinsvet.cz/3-vecne-prednosti-drevenych-hracek>
12. Dřevěné hračky jsou přínosem pro děti, životní prostředí i tradiční český průmysl. *Arnika*[online]. [cit.2010-25-01]. Dostupné z: <http://arnika.org/drevene-hracky-jsou-prinosem-pro-deti-zivotni-prostredi-i-tradicni-cesky-prumysl>
13. Co je ro FCS certifikace?. *FCS Česká republika*[online]. 2009 [cit.2017-23-05].
Dostupné z: <http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/co-je-to-fsc-certifikace--/>
14. Jak si vybrat nátěrové hmoty?. *STEP síť ekologických poraden*[online]. [cit.2015-24-03]. Dostupné z:
[http://wiki.ekoporadna.cz/index.php?title=Jak_si_vybrat_nátěrové_hmoty%3F](http://wiki.ekoporadna.cz/index.php?title=Jak_si_vybrat_nat%C4%99rov%C3%A9_hmoty%3F)
15. Proč biobavlna a fairtrade aneb do čeho se oblékáme?. *Biošatník*[online]. [cit.2017-24-05]. Dostupné z: <http://www.biosatnik.cz/bio-obleceni/1-PROC-BIOBAVLNA>
16. Fair trade. *Wikipedie*[online]. [cit.2017-11-02]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Fair_trade
17. O ekoznačení. *Cenia*[online]. 2012[cit.2017-23-05]. Dostupné z:
<http://www1.cenia.cz/www/node/611>
18. Len. *Wikipedie*[online]. [cit.2016-06-12]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Len>
19. Textilní hračky. *Ekospotřebitel*[online]. [cit.2017-13-06]. Dostupné z:
<http://www.ekospotrebitel.cz/ekospotrebitel/ekodite/hracky/textilni-hracky/>
20. Bioplast. *Bio planeta*[online]. 2010 [cit.2017-14-06]. Dostupné z:
<http://www.bioplaneta.cz/bioplast.html>
21. Hračky. *Na zemi*[online]. [cit.2017-12-06]. Dostupné z:
<http://www.nazemi.cz/cs/hracky>

Inspirace

22. Ručně šité waldorfské panenky. *Kukýsek*[online]. 2017 [cit.2017-20-05].
Dostupné z: http://www.kukysek.cz/waldorfske-panenky-c-1_2/
23. Waldorfské panenky rostou s děťátkem. *Fler blog*[online]. [cit.2014-04-07].
Dostupné z: <https://www.fler.cz/blog/waldorfske-panenky-rostou-s-detatkem-29674>
24. O společnosti WOW. *Babatoo*[online]. 2017 [cit.2017-03-06]. Dostupné z:
<https://www.babatoo.cz/cs/content/5-informace-wow-hracky>
25. O nás. *Atelier-tilia*[online]. 2011 [cit.2017-03-06]. Dostupné z:
<http://www.atelier-tilia.cz/hudebni-nastroje-nabytek/o-nas>
26. Dřevěné nákladní auto s korbou. *Adlabar*[online]. [cit.2017-08-06]. Dostupné z:
https://www.adlabar.cz/drevene-nakladni-auto-s-korbou-modre-sid-lk118_m-detail
27. Dukting. *Ikea*[online]. 1999 - 2017[cit.2017-08-06]. Dostupné z:
<http://www.ikea.com/cz/cs/catalog/products/10185748/>
28. Sada ovoce a zeleniny. *A-TOYS ke hraní, učení i tvoření*[online]. [cit.2017-08-06].
Dostupné z: <https://a-toys.cz/cz-detail-547532-sada-ovoce-a-zeleniny.html>
29. O nás. *T – WOOD* [online]. [cit.2017-15-06]. Dostupné z: <http://eshop.t-wood.cz/cs/content/4-o-na>
30. O nás. *Wood Let's play!*[online]. [cit.2017-17-06]. Dostupné z:
<http://www.woodyland.eu/s1141-o-nas>
31. Hape. *Dvěděti.cz Dřevěné hračky z celého světa*[online]. 2017 [cit.2017-17-06].
Dostupné z: <https://www.dvedeti.cz/hape>
32. Kvalita a bezpečnost. *Wader*[online]. [cit.2017-17-06]. Dostupné z:
<http://wader.toys/cz/jakosc-i-bezpieczenstwo/>
33. Svět Smoby. *Smoby*[online]. 2017 [cit.2017-17-06]. Dostupné z:
<http://www.smobycz.cz/svet-smoby/>

34. Úvod. *Goki*[online]. [cit.2017-18-06]. Dostupné z:
<http://www.goki.cz/produkty/stavet-malovat-ucit-se/58893.html>
35. MERCURIUS – BECAUSE SCHOOLS NEED ART. *Mercurius art makes sense*[online].
2017 [cit.2017-19-6]. Dostupné z: <https://www.mercurius-international.com/en-gb/aboutus>
36. Základní charakteristika waldorfské pedagogiky předškolního věku. *Asociace waldorfských mateřských škol*[online]. [cit.2017-20-06]. Dostupné z:
<http://www.awms.cz/charakteristika/>
37. Školka Božkov. *Školka Božkov*[online]. 2010-2012 [cit.2017-20-06]. Dostupné z:
<http://www.skolkabozkov.cz/waldorfska-pedagogika/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Značka CE.....	17
Obrázek 2 - Evropská značka shody.....	17
Obrázek 3 - China export.....	17
Obrázek 4 - upozornění, nevhodné pro děti do tří let	18
Obrázek 5 - Ochranná známka bezpečná a kvalitní hračka.....	19
Obrázek 6 – Logo bezpečné hračky.....	19
Obrázek 7- Logo Správná hračka, vybráno odborníky	20
Obrázek 8 - Logo - FSC.....	23
Obrázek 9 - Logo - Ekologicky šetrný výrobek.....	24

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Panenky	32
Tabulka 2 - Auta	34
Tabulka 3 - Hudební nástroje	35
Tabulka 4 - Vybavení kuchyňky	36
Tabulka 5 - Dřevěné kostky	38
Tabulka 6 - Stavebnice	39
Tabulka 7 - Domeček.....	40
Tabulka 8 - Obchod	41
Tabulka 9 - Skládačky	42
Tabulka 10 - Míčky	43
Tabulka 11 - Špatný stav hraček.....	44
Tabulka 12 - Hračky z umělých materiálů	45
Tabulka 13 - Dřevěné hračky.....	46
Tabulka 14 - Hračky z umělých materiálů	47
Tabulka 15 - Plstěné hračky	48
Tabulka 16 - Hračky ze dřeva	50
Tabulka 17 - Hedvábné šátky, tkalcovský stav	51
Tabulka 18 - Rozhovor 1.....	52
Tabulka 19 - Rozhovor 2.....	52
Tabulka 20 - Rozhovor 3.....	53
Tabulka 21 - Rozhovor 4.....	54
Tabulka 22 - Rozhovor 5.....	55
Tabulka 23 - Rozhovor 6.....	56
Tabulka 24 - Rozhovor 7.....	57
Tabulka 25 - Rozhovor 8.....	58
Tabulka 26 - Rozhovor 9.....	58
Tabulka 27 - Rozhovor 10.....	59
Tabulka 28 - Rozhovor 11.....	60
Tabulka 29 - Rozhovor 12.....	60
Tabulka 30 - Rozhovor 13.....	61

PŘÍLOHY

Dotazník pro učitelky z MŠ

1. Vybíráte si hračky pro svou třídu z předložených katalogů paní ředitelkou, nebo máte ve výběru úplnou volnost?
2. Co má pro Vás největší význam při výběru hračky do své třídy?
3. Hraje cena, při koupi nové hračky do třídy, velkou roli?
4. Jakou životnost má hračka ve třídě?
5. Hračka, z jakého materiálu podle Vás vydrží nejvíce?
6. Jak často hračky vyhazujete, kontrolujete, udržujete jejich stav?
7. Dokázala byste vyjmenovat tři nejoblíbenější hračky dětí?

Dotazník pro ředitelky z MŠ

1. Odkud kupujete hračky do tříd MŠ? Preferujete katalogy jednotlivých firem nebo spíše internetové nabídky?
2. Jakou firmu preferujete nejvíce a proč?
3. Jaký je zhruba roční rozpočet na hračky do každé třídy?
4. Jak často se kupují, obměňují hračky v MŠ?
5. Kontrolujete stav hraček vy, nebo dáváte důvěru učitelkám?
6. O koupi nových hraček do tříd rozhodujete Vy, nebo veškerý výběr necháváte na učitelkách?